

XIV. évfolyam

5. szám

ROMALAP

2006. május

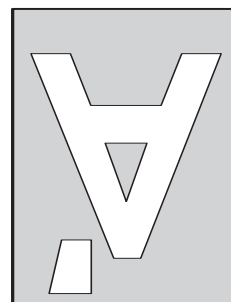
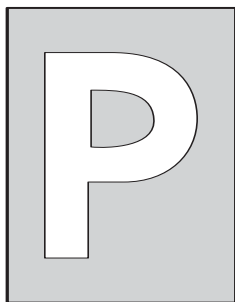
Ára: 180 Ft

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

Kik is azok a szociális munkások?

III. éves szociális munkás hallgatók vagyunk, és ebben a félévben eltöltött gyakorlatunk során szembesültünk azzal a problémával, hogy sokan nem tudják kik is azok a szociális munkások, milyen feladatokat látnak el, és miben segíthetnek. Ebben a cikkben szeretnénk mindezt megfogalmazni az olvasók számára.

A szociális munka önmeghatározása szerint segítő szakma, vagy más megközelítésben segítő hivatás. Segít abban, hogy az erőtlének jövedelemhez, lakhatáshoz, táplálékhoz, használati tárgyakhoz, értelmes és hasznos tevékenységhez, gondoskodáshoz, működőképes emberi kapcsolatokhoz, fejlődéshez és jogokhoz jussanak.

A szociális munkások szerepe a kliensek életében az, hogy átmenetileg vagy tartósan fennálló szociális problémáikban lehetőleg olyan segítséget adjanak, amely lehetővé teszi számukra, hogy úgy élhessenek, mint mások.

A szociális munkások igyekeznek kiegyenlíteni a kliensek hátrányait, védelmezni az önmaguk védelmére képteleneket, motiválni a reményvesztetteket, kiábrándultakat és problémáikban érintetteket a szükséges változtatásokra, közvetíteni a kliensek és környezetük közötti kapcsolatban.

Munkájuk hatékonysága érdekében javítják saját szolgáltatásaikat és fejlesztik önmagukat.

A szociális munkások nem minden problémával küzdő embernek, vagy embercsoportnak segítenek. Klienseik azok, akik felkeresik őket segítségért, vagy azok, akiket a társadalom – önmaga védelme érdekében – arra kötelez, hogy igénybe vegyék a szociális munkások szolgáltatásait vagyis:

- A védelemre szoruló gyermekek és felnőttek,
- a gondoskodást igénylő idősek és fogyatékkal élők,
- a hajléktalan és a munkanélküli emberek,
- a betegek,
- az ellenőrzés alá vont bűnelkövetők,
- a hátrányosan megkülönböztetettek és kirekesztettek,
- a szegénységben élők és a szociális krízisben lévőek.

Számos konkrét szakmai tevékenység jelenti azt a segítséget, mellyel megvalósítják szakmai céljaikat.

Tevékenységeiket végezhetik önálló szociális intézményekben:

- családsegítő központokban,
- gyermekjóléti szolgálatokban,
- hajléktalan szállókon,

de végezhetik nem szociális szervezetekben is:

- iskolákban,
 - kórházakban,
 - büntetés-végrehajtási intézetekben
- hozzájárulva feladataik hatékonyabb ellátásához.

A szociális munkások többsége állami vagy önkormányzati intézményben dolgozik, de független szervezetek, – egyházak, alapítványok, egyesületek – is igényt tartanak munkájukra.

A szociális munka olyan szakma, amely nyíltan vállalja, hogy törekszik tevékenységeiben önmaga által választott értékeket megvalósítani.

Ha kérdésük, kérésük van a témával kapcsolatban a helyi szociális munkás, szívesen várja Önöket.

Farkas Anikó, András Noémi, Szerémi Anita és Csaba Zsuzsa – Szekszárd

ROMA LAP

Megjelenik
havonta.

A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon/Fax: 06-56/513-952, 513-953, 513-954. Levelezési cím: SZOLNOK Pf.: 77 5001 – e-mail: otka@interware.hu – Internetcím: www.lungodrom.hu. Főszerkesztő: Paksi Éva – Főmunkatárs: Farkas Kálmán – Tervezőszerkesztő: Gudmon Andrásné. Munkatársak: Hegedűs Sándor, Józsa Zoltán, Lukács Ilona, Nyári Gyula, Rácz Lajos, Szécsi Magda – Szerkesztőségi titkár: Pálfi Elvira. Felelős kiadó: Farkas Flórián

Címlapfotó: Nyári Gyula

Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT. – Felelős vezető: Tankó Csaba ügyvezető igazgató
ISSN 1216-982X

Énekek éneke (részlet a Bibliából)

Az én ágyasházamban éjjeleken
keresém azt, a kit szeret az én lelkem,
keresém őt, és meg nem találtam.
Immár felkelek és eljárom a várost,
a tereket és az utcákat,
keresem azt, a kit szeret az én lelkem;
keresém őt, és nem találám.
Megtalálának engem az őrizők,
a kik a várost kerülik. Mondék nekik.
Láttátok-e azt, a kit az én lelkem szeret?

Alig mentem vala el azoktól,
mikor megtaláltam azt, a kit az
én lelkem szeret.
Mégragadám őt, el sem bocsátám,
míg nem bevivém őt anyám házába,
és az én szülőmnek ágyasházába.
Kényszerítelek titeket,
Jeruzsálemnek leányai,

a vadkecskékre, és a mezőnek szarvasaira,
fel ne költsetek és fel ne serkentsétek
a szerelmet,
valamíg ő akarja.

Kicsoda az, a ki feljő a pusztából,
mint a füstnek oszlópa?
mirhától és tömjéntől illatos,
a patikáriusnak minden jó illatú porától.
Ímé, ez a Salamon gyaloghintója,
hatvan erős férfi van körülötte
Izráelnek erősei közül!
Mindnyájan fegyverfogók,
hadakozásban bölcsek,
kinek-kinek oldalán fegyvere,
az éjszakának félelme ellen.

Illusztráció: Szécsi Magda

Fotó: LD Archívum

A SZÜLETÉS HETE

❖ A Születés Hetén, május 7-től országsszerte programok várták a kismamákat, édesanyákat és az érdeklődő apukákat. A Születés Hete országos tájékoztató, szakmai és kulturális rendezvénysorozat, melynek gondolata 2002 nyarának végén vetődött fel először. Célja a várandósok és családjuk minél szélesebb körű tájékoztatása választási és döntési lehetőségeikről, a hazai ellátás hagyományos és újszerű alternatíváiról, az informált döntést elősegítő kutatási eredményekről és a nemzetközi egészségügyi szervezetek ajánlásairól. Május 13-án Szegeden, a Kossuth Zsuzsa Gimnáziumban lesz szoptatási tanácsadás, dúlasarok, valamint szülés és születés körüli traumák lelki oldása a knizeológia módszereivel. Ezen a napon Nagykanizsán babamasszázs-bemutató, előadás a születés szimbolikájáról és kerekasztal-beszélgetés a szülésről. Debrecenben a Turmalin Egészségmegőrző és Rendezvényszervező Egyesületnél többek között azt is megtudhatják az odalátogatók, hogy hogyan enyhíthető a szülés utáni depresszió homeopátiával.

ELFOGADTA AZ EU BIZOTTSÁGA AZ ELSŐ JELENTÉST A ROMA NŐKRŐL

❖ Az Európai Unióban élő roma nők helyzetéről *Járóka Livia* által készített jelentést vitatta meg és fogadta el április 25-én a Európai Parlament Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottsága Brüsszelben. *Gurmai Zita*, a bizottság szocialista alelnöke kifejtette, hogy példa-

értékűnek tartja azt az együttműködést, amelynek eredményeképp az első ilyen elemzés megszületett. A jelentést az Európai Parlament májusban tárgyalja.

ETNOROM

❖ A Kalyi Jag együttes két meghatározó előadója, *Künstler Ágnes* és *Balogh József* tavaly Etnorom néven alapított saját zenekart. Ze-

nékük első hallásra ismerős, de van benne valami olyan plusz, amit magyarországi cigány népzenei játszó együttestől ez idáig nem hallhatunk. Az Etnorom együttes olyan cigányzenéket és táncokat ad elő, melyek Magyarországról, Romániából, Spanyolországból, Törökországból, Oroszországból és az arab világból származnak. A dalok rendkívül újszerű és izgalmas feldolgozásban, hang-

szerezésben hallhatóak. Zenéik közül például az arab és a balkáni cigányzene kimonodottan kuriózumnak számít és a táncal együtt előadva izgalmas látványt nyújt a nézők számára. Műsorukban látható: *hastánc* a balkáni dallamokra, *spanyol-mór tánc* (mely a hastánc és a spanyol flamenco tánc keveréke), *magyarországi cigány páros tánc*, *botlótánc*, *férfi szóló tánc* és *romániai cigánytánc*. Az együttes tagjai közül jó néhányan már több, mint 20 éve zenélnak cigány folklórt és más zenéket is igen híres együttesekben, de úgy gondolják, hogy az Etnorom által előadott dallamokat egy ilyen új felállásban és feldolgozásban igazi élményt tudnak adni a közönségnek.

ROMÁK A REKLÁMOKBAN

❖ Érdekes eredményre jutott egy nemrég elvégzett kutatás arról, hogy miért nem szerepelnek romák a reklámokban. Eddig ezt főleg azzal magyarázták a szakemberek, hogy a többségi társadalom nem elfogadó velük szemben. Mostanra azonban kiderült, a reklámkészítők attól félnek, hogy a romák jelenléte módosítaná a reklám üzenetét. Ha egy bank hirdetésében roma szerepelne, mindenki azon gondolkodna, vajon a bank miért cigányt szerepeltetett a reklámjában – magyarázta a jelenléte a *Kreatív havilap* munkatársa. *Román Balázs* szerint azonban ez ellen rendezői eszközökkel fel lehetne lépni. Egy televíziós szpotot el lehet készíteni úgy is, hogy a résztvevő természetes szereplője legyen annak. A reklámszakembereket azonban elég nehéz meggyőzni erről, mivel a többségi társadalomban valóban igen magas az előítélet a romákkal szemben. *Román Balázs* elmondta: Program 5 címmel néhány éve olyan hirdetés-sorozatot indított a kormányzat, amely azt próbálta megjeleníteni, hogy nem jó, ha ellentét van a cigányok és a többségi társadalom tagjai között. A reklámok

hatására másfél év alatt a romákat elfogadók aránya 23-ról 45 százalékra emelkedett. Igaz, ebben az időszakban indultak be olyan tévéműsorok is, amelyek a cigányokat már nem szociálisan hátrányos helyzetű rétegként, hanem egyszerű emberként mutatta be. A valóságshow-k vagy az egyik kereskedelmi csatorna tehetségkutató énekversenye és a Győzike-show elindulása is sokat oldott a két közösség közötti feszültségen.

TAVASZKÖSZÖNTŐ A 100 TAGÚ CIGÁNYZENEKARRAL

♦ A 100 Tagú Cigányzenekar Országos Kulturális és Közművelődési Egyesület szervezésében Tavaszköszöntő zártkörű cigánybált tartottak április 28-án Budapesten Versailles bemutató teremben. Az eseményen a világhírű zenekar neves művészei szórakoztatták a vendégsereget. **Beke Farkas Nándor** a rendezvény főrendezője elmondta, hogy a rendezvény célja többek között az, hogy „a 100 Tagú Cigányzenekar tagjainak családtagjai és barátai közösen szórakozhassanak, mert ma már ilyen nivójú ci-

gánybál sokba kerül, és ennek előteremtése a muzsikusk családnak is nehézséget okoz”. A 100 Tagú Cigányzenekar főtitkára közölte, hogy a rendezvényen a zenekar tagjai és barátai személyre szóló meghívó ellenében díjmentesen vehettek részt. A cigánybált Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma által kapott pályázati támogatásából finanszírozták, az egyesület elnöksége hozzájárulásával – tette hozzá. Az est folyamán a zenei élményt a 100 Tagú Cigányzenekar művészei **Buffó Rigó Sándor**, **Lendvai Csócsi József**, **iff. Berki László**, **Suki András** és **Mici Farkas Gyula** nyújtották. Az est további hangulatáról **Nyári Kálmán** és **Kökény Attila** tánczenekara gondoskodott. **R. Puj Brigittának** és **Tolnay Andrásnak** ismét sikerült előadásukkal elvarázsolni a vendégsereget.

UNITED WORLD COLLEGES

♦ **Orsós Attila** egy Tolna megyei kis faluból, Pálfáról származik, aki a pécsi Gandhi gimnázium tanulója volt, míg nem találkozott az Egyesült Világ Kollégiuma (EVIME)

programjával. **Orsós Attila** az **United World Colleges of the Adriatic**ba nyert két évre felvételt. Itt tanul és dolgozik, érettségijét is itt kapja meg. Szabadidejében menekülttáborokban segít, és idős embereknek nyújt segítő kezét, olykor lelki támaszt. A **United World Colleges** elnevezésű nemzetközi iskola, arra tett kísérletet, hogy az oktatás, a nevelés és a kialakult barátságok révén olyan fiatalokat képezzen, akik nyitottak a társadalom, a politika, és a világban zajló folyamatok, változások megértésére. Kiemelt hangsúlyt fektetnek az egyenlőség, igazságosság, szolidaritás hármasságára. Az **United World Colleges** negyvennégy évvel ezelőtt alakult. Megalapítása óta, diákjai a Föld 177 országából érkeztek. Ez a nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező szervezet, tíz iskolából áll össze. A szervezet elnöke **Noor**, Jordánia királynője. Véleménye szerint: „minden egyes diák a béke reménybeli építője.” Reményeiben pedig kifejezi, hogy növendékei által jobbá lesz a világ. A szervezet rangját mutatja az is, hogy **Nelson Mandelát** választ-

tották meg tiszteletbeli elnökévé.

FELKAROLJÁK A TEHETSÉGEKET

♦ Mint ismeretes, **Csányi Sándor**, az **OTP Bank Rt.** elnök-vezérigazgatója egymilliárd forintot alapítványt tett annak érdekében, hogy olyan gyermekeket támogasson, akik rendkívül tehetségesek, de szociális szempontból kevésbé szerencsések. A segítségnyújtás nem egyszeri alkalomra szól. A kiválasztott gyermekeket egészen a munkavállalásig, az egyetem elvégzéséig szeretnék segíteni. A szervezet tevékenységének indítását az alapító szülőföldjén, a Jászságban, illetve a Csányi család életének egyik központjában, a Somogy megyei Nagybajomban indították el. A jászberényi közösségi ház fejlesztőközpontját márciusban nyitották meg. Heti három alkalommal az angol, informatika, kézművesség, dráma, zene, irodalom területéről kapnak plusz ismereteket a gyerekek. A szombatoként tartott foglalkozásokon mindig van lehetőség szabadidős tevékenységre is. Önismereti beszélgetésekhez, játékkészítéshez, kézműves-tevékenységekhez kapcsolódhatnak. Mindezen túl havonként egy szombatot kirándulásra szánnak. **Deák Péter**, az alapítvány szakmai vezetője elmondta, hogy 2007-ben megkezdik az országos hálózat szervezését.

125 ÉVES A MAGYAR VÖRÖSKERESZT

♦ Május 8-a a Magyar Vöröskereszt világnapja. Az Országházban ünnepséget szerveznek, ahol **Habsburg György**, a Magyar Vöröskereszt elnöke mond pohárköszöntőt. **Mandur László**, az Országgyűlés alelnökének ünnepi köszöntője után kitüntetésekkel adnak át.

A RomaPage, a Romnet, az RSK és az MTI cikkei alapján összeállította:
Paksi Éva

R. Puj Brigitta előadásával
elvarázsolta a közönséget.
Fotó: Nyári Gyula

A hónap hírei • A hónap hírei

Választások után...

A rendszerváltozás óta ötödik alkalommal voksolhattunk a parlamenti képviselőkre. Az országgyűlési képviselő-választások második fordulójában (április 23-án), csakúgy, mint az első fordulóban az MSZP–SZDSZ koalíció nyert, így folytathatják előző négyéves tevékenységüket. Az előzetes közvéleménykutatásokkal ellentétben, miszerint két, maximum három párti parlament lesz, (MSZP, FIDESZ, SZDSZ), az MDF is átlépte a bekerüléshez szükséges 5 százalékot.

„Győztünk, de a győztesnek az a fontos felelőssége, hogy ezzel a győzelemmel egész Magyarország nyerjen – hangsúlyozta **Gyurcsány Ferenc**. Alkotó ellenzékként kell politizálnunk az elkövetkező négy évben – mondta **Orbán Viktor**. A Fidesz elnöke közölte: a munka, otthon, család programja marad, ugyanakkor új politikai programra van szükség, amelynek középpontjában az a kérdés áll: hogyan lehet megteremteni azt az egységet, amely nélkül nem lehet választást nyerni.

Május 16-án megalakult az új Országgyűlés

„A kampánynak vége, mostantól más beszédmódra van szükség, a választások után a tények, a döntések és a felelősségvállalás ideje jött el” – hangsúlyozta **Sólyom László** köztársasági elnök, akinek ünnepélyes beszédével május 16-án megalakult az új Országgyűlés.

Akár a „leg-ek” Országgyűlésének is nevezhetjük a mostani, legfrissebb parlamenti felállást – és nem csupán azért, mert a harmadik köztársaság bő másfél évtizedes történelmében most fordul elő legelőször, hogy egy kormánykoalíció

felhatalmazást kap a folytatásra. A domináns kétpártrendszer stabilizálódásának következménye például, hogy 1990 óta a ciklusonként lecserelődő honatyák száma folyamatosan csökken. ‘94-ben és ‘98-ban még 200 fő fölötti volt a fluktuáció, négy éve már csupán 135-en veszítették el képviselői állásukat, idén pedig már alig több mint száz csak a kieső, illetve friss bejutó. Mostanra tíz százalék alá csökkent a 386 fős plénumban azon képviselők száma, akik már az 1990-es rendszerváltó Országgyűlésnek is tagjai voltak – az ötödik ciklusukat töltők (szűk) többsége a szocialista patkóban foglal helyet.

A képviselők újra **Szili Katalint** választották az Országgyűlés elnökévé. A szocialista házelnök a titkos szavazáson 345 igen és 31 nem voksot kapott. A fideszes **Áder Jánost** 349 igen és 26 nem szavazattal, a szabaddemokrata **Világosi Gábort** 344 igen és 29 nem vokssal választották alelnökké.

Gyurcsány Ferenc hivatalosan is megkapta a felkérést a kormányalakításra és közölte, hogy május 30-án benyújtja a kormányprogramot. A reformok kormá-

nyát szeretném vezetni – jelentette ki Gyurcsány és részben megismételte korábbi kijelentéseit, miszerint 10 millió magyar nevében és 15 millió érdekében kívánja végezni a munkáját. „Büszke, öntudatos hazát” teremtenek, ígérte.

Három cigány származású képviselő a Parlamentben

Az előző ciklusban a Fidesz frakciójában három, a szocialista pártban egy cigány képviselő kapott helyet. A Fidesz színeiben újabb négy évig képviselő lesz **Farkas Flórián**, a Lungo Drom elnöke, valamint **Varga József**. A szintén lungo dromos **Lukács Mihály** helyét **Rácz István** veszi át. Rácz kevéssé ismert a roma közéletben, és a törvényhozásban is új szereplő: a Vállalkozók Pártja delegáltjaként, a Nógrád megyei listáról jutott be.

Az MSZP országos listájáról nem került be **Teleki László** államtitkár. Lapzártaig még az sem dőlt el, marad-e államtitkár. Információnk szerint harminc ismert cigány közéleti személyiség, a Baloldali Cigány Egységért Fórum nevében nyílt levelet írt a miniszter-

elnöknek. **Ruva Pál** és **Baranyi Ferenc** felelős, szocialista vezetésű romapolitikát kér az MSZP-től. A cigányszervezetek **Kállai Katalint**, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának stratégiai főtanácsadóját ajánlják a kormányfő figyelmébe, akit államtitkárnak javasolnak. Szerintük „a legfontosabb, hogy az új roma politikának új felelős, felkészült roma politikusokra van szüksége”.

A másik két parlamenti párt közül az MDF egyáltalán nem indított roma jelöltet, az SZDSZ indított ugyan, de távol a befutó helyektől.

Egymást vádoló roma politikusok

címmel a Népszabadság május 15-ei számában jelent meg egy írás, mely a választásokon induló MCF Roma Összefogás Párt kudarcáról és annak utózhíreiről szól. Mint ismeretes, a jelenlegi parlamenti erők mellett a MIÉP-nek, a Munkáspártnak, a Centrum Pártnak, a Vidék Pártjának, a Kereszténydemokratapárt-Keresztényszociális Centrum Összefogásnak és az MCF Roma Összefogás Pártnak sikerült országos listát állítania. Nagy volt az

öröm, hiszen önálló roma pártnak most először sikerült az országos lista állítása. „A parlamentbe jutáshoz szükséges öt százalék elérése nagy eredmény lenne, felérne egy világbajnoki címmel is” – hangoztatta **Balogh József**, az MCF elnökhelyettese. **Kolompár Orbán**, a párt országos listájának vezetője még a 10–15 százalékos eredményt sem tartotta lehetetlennek. Talán 1 százalék meglesz – vélte **Kumin Ferenc** politológus.

Az MCF 8 területi listát állított. Kolompár Orbán 350 ezer roma szavazóval számolt: „nem csak a roma választók voksaira számítottunk, hanem azokéra is, akik belátják, hogy a több mint egymillió magyarországi cigányság helyzetének javítása az egyik legfontosabb feladat. (...) Mindent meg fogunk tenni, hogy cigányaink kikerüljenek a putrikból, és megszűnjön az el-

szigetelés az oktatásban.”

A választások első fordulójában az MCF a listás szavazatok mindössze 0,08 százalékát kapta. Ez szavazatokra lefordítva: 4500. Az egyéniben induló 29 cigány jelölt támogatóinak száma is alig haladta meg a hétezeret. Kolompár Orbán az egyéni körzetében utolsó lett.

„Tűnés!”

Az Amaro Drom áprilisi számában **Zsigó Jenő**, a Roma Parlament és a Fővárosi Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke éles hangú jegyzetben ír a 0,08 százalékról. „Átütő győzelmet arattak a cigányok nyolc megyében az OCÖ-MCF Roma Összefogás Párt felett. Ezt vártuk. Ezt reméltük. És ezt akartuk. Végre az első szabad fellélegzés a rendszerváltás óta. Most valóban

a cigányok döntése jutott érvényre. (...) Most a romák fizettek meg a rabszolga-kereskedőknek, és nagyon remélem, az önkormányzati választáson még átütőbb győzelmet aratnak eddigi roma elnyomói felett, mint most az OCÖ-MCF Roma Összefogás Párt fölött. (...) Az egyik hőscincér, a lungo dromos emigráns azt nyilatkozta, ha sikertelen lesz a választás, mindenkinek le kell vonni a konzekvenciát, és el kell menni a politikából, vissza a hétköznapi életbe, a kétkezi munka világába. Itt az idő! Tűnés”.

Tollat ragadott **Osztójkán Béla**, a Phralipe elnöke is, aki jelölt volt a cigány párt színeiben. Szerinte Kolompár büszke lehet arra, hogy a roma önszerveződés történetében neki sikerült politikai rangra emelni a cigányságot és pártját elvinni odáig, hogy egyáltalán megtalálható volt nyolc megye

listáján. Azok a roma vezetők pedig, akik örvendeztek a vereségen, nem csak elárulták, meg is vetették népüket. A cigányság nyomorának ők az első számú haszonélvezői és vámszedői, talán inkább nekik kellene eltűnniük – állapította meg Osztójkán.

Kolompárék tehát nem tekintik kudarcnak a 0,08 százalékot. Arra hivatkoznak, hogy csak négy hónapjuk volt a választásokig, 2010-ig bő négy évük lesz, ez a mostani „eredmény” csak az első lépésnek tekinthető. Kérdés persze, hogy mennyire tekinthető legitimnek egy olyan párt és annak elnöke, aki mögött csak 4500 szavazat van. És kérdés az is, hogy valóban az etnikai alapú parlamenti képviselőt keresztlélvezet-e a cigányok politikai emancipációjának az útja.

Paksi Éva

Megalakult az új Országgyűlés. Fotó: illusztráció – LD archívum

Pokolra kell annak menni

– roma rabszolgamunkások I. rész

**Túlélők igazoltak túlélőket – Perel a zsidó közalapítvány
– Hogyan került börtönbe az emberjogi aktivista?**

Ha egy magyar rabszolga, vagy kényszermunkásnő 1944–45-ben nem szülhette meg a gyermekét, akkor az asszonynak, hatvan évvel később az osztrák kormány fizetett. És akkor is, ha a kényszermunkásnők különleges klinikáján szült. Ha a mezőgazdaságban dolgozott, kárpótlásként 1 ezer 453, 46 eurót igényelhetett, ipari kényszermunkásként 2 ezer 543,55 eurót, ha pedig koncentrációs táborban volt, az ma 7 ezer 630,65 eurót ér. Persze csak akkor, ha mindezt valamivel vagy két túlélővel igazolta.

– Az öreganyám családja gazdag volt, gazdag lovári romák az úri negyedben – mondja **Sztojka Kati** aki egyik alapítója volt az Európai Roma Parlamentnek –, s a nagymama gyerekkoromban gyakran vitt arrafelé. Mindig ugyanabba az utcába, de egyszer sem mondta, az a szép ház az övék volt, s hogy 1944-ben onnan vitték el őket. A kalocsai romákat kalocsai csendőrök írták össze 1938-ban, aztán '44-ben e lista alapján terelték őket össze a mostani Jávor udvarba, ahol mezítelenre kellett vetközniük, aztán le kellett egymást borotválniuk, aztán valamivel be kellett kenni a testüket, aztán a nők, de még a gyereklányok is injekciót kaptak. A kalocsai roma nők egy részének azóta nincsen szőrzete vagy gyermeke.

* * *

1944–45-ben Ausztriában vagy másfélmillió kényszermunkás dolgozott, ebből 40–50 ezer magyar volt, a nyolcvan százalékuk zsidó, a többi roma. 2000-ben az osztrák kormány

azért, hogy kárpótolja a kényszermunkásokat, Megbékélési Alapot hozott létre. A magyar kényszermunkások felkutatásával a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítványt bízta meg, a Mazsökök. A zsidó igénylőkkel a közalapítványnak nem volt gondja, a túlélőkről a zsidó szervezeteknek volt listája, csak a levelet kellett kiküldeni, hogy kárpótlási kérelmüket mielőbb adják be. A munkatáborokból hazatérő romákat azonban se a határálmásokon, se a pályaudvarokon semmiféle szervezet nem várta, nem is írták őket össze csak azért, hogy később segélycsomagokat küldhessenek. (A Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány tájékoztatása alapján).

* * *

– Kalocsáról 372 romát vittek el – mondja Sztojka Kati, aki tíz éven át volt a magyar televízió roma magazinjának, a Patrinnak a szerkesztője –, de még soha, senki nem beszélt arról, hogyan lettek nincstelenek. Hát úgy, hogy amikor a munkatáborokból

hazajöttek, a földjeik és a házaik helyett nem kaptak másikat. Magyarországon roma kárpótlás nem volt, bocsánatot a romáktól először **Horn Gyula** kért, és én az ő társaságában jártam először Auschwitzban. A nagyanyám nevét megtaláltam: **Sárközi Katalin**. A nagynénikémét is: **Lakatos Anna**. Csak **Kolompár Rózát** nem, aki az anyám volt és akkor még csak tizenegy éves.

* * *

A legtöbb túlélő semmiféle dokumentummal, igazolással nem rendelkezik. Ezért állított össze az Osztrák Megbékélési Alap, az OMA egy több oldalas kérdőívet, és ezt kellett közjegyző, polgármester vagy jegyző előtt kitölteni, a túlélő tanúk adatait rögzíteni, az űrlapot aláírni, lepecsételni... Már 2003 első fele volt, és a Mazsökhöz elenyésző roma kárpótlás érkezett. Az osztrákok bíralták a közalapítványt, miért nem tesz komolyabb erőfeszítéseket. Végül fölkeresték a Miniszterelnöki Hivalt, a romaügyi ál-

lamtitkárságot és azt tudakolták, melyik magyar roma szervezet tudna segíteni. A cigány kisebbségi önkormányzatok országos szervezetét javasolták, mert annak 1300 helyi önkormányzata van. A Mazsök kérésére ezt szűkítették ötven valahányra. (A Mazsök tájékoztatása alapján)

* * *

– A kalocsai cigány kisebbségi önkormányzat elnökeként – mondja Sztojka Kati – én voltam az, aki 2003 végéig nem hitelesítettem. Megtagadtam. Egyrészt mert az egyéni kárpótlást későn jöttek és elhibázottnak tartottam – tudja, az én nagyanyám, akinek kivételesen még papírja is volt arról, hogy túlélő, amikor ezért pénzt kaphatott volna, azt kérdezte, miért? Amiért látta, hogyan szálltak el a gázban a romák? –, és mert egyre több visszaélésről hallottam. 2003 őszén szerettem volna találkozni az esélyegyenlőségi miniszter asszonnyal, kértem időpontot, ő meg olyasmit üzent, igen, hallott a problémáról, de a meg-

beszélésre nem igazán hajlik.

* * *

A cigány kisebbségi önkormányzatokra azért volt szükség, mert a roma túlélők se a pénzbe kerülő közjegyzőkhöz, se a települések jegyzőihez nem szívesen fordultak. Ez utóbbiakra azt mondták, nem úgy bánnak velük, ahogy egy átlag magyar állampolgár-

több lett. De akkorra már a rendőrség is jelezte, a kárpótlással kapcsolatban visszaélések vannak. Az osztályok, az OMA ekkor döntött úgy, a Mazsók küldje vissza, úgymond hiánypótlásra az összes kérelmet. És az igénylők levelet kaptak, ha minél részletesebben tájékoztatják a fogvatartás körülményeit, annál nagyobb az esélyük arra, a

* * *

– Rajta voltam a Mazsók önkormányzati listáján – mondja Sztojka Kati –, így 2004 márciusától nekem is hitelesítenem kellett. A romák egy része nem értette, miért nem jó az a kérelem, amit korábban közjegyzővel készíttettek, és azok az önkormányzati vezetők is rám haragudtak, akiktől a hitelesítést megvonták.

szolták, joguk van cigánynak vallani magukat.

* * *

„Sztojka Katiról először 1988–89-ben forgattam dokumentumfilmet. A Vigyél Magaddal! Miskolcon földiját nyert, bejárta az egész országot. A kapcsolatot ezt követően is tartottuk, és mivel a rendszerváltás után a romák helyzete jelentősen megrom-

Sztojka Kati emberjogi aktivista, az Európai Roma Parlament egyik alapítója és tagja 11 hónapi börtön után.
Fotó: Demecs Zsolt

ral, és érzik, hogy rasszisták. Ez éppen olyan, mint ma egy zsidónak avval beállítani a körzeti orvoshoz: zsidó vagyok, deportáltak, tönkrement belé a szívem, a vesém, leszakalékolnak, kérem, írja le nekem mindezt egy papírra, különben nem kapok kárpótlást. A cigány kisebbségi önkormányzatok vezetői ingyen hitelesítettek, pénzt ezért nem fogadhattak el... A roma igénylők száma 2003. végére 12 ezernél is

kárpótlást megkapják. És a Mazsók arról is írt, a rendőrség tud olyanokról, akik úgy igényeltek kárpótlást, hogy őket nem is deportáltak. A Mazsók kérte, ha ezek után is úgy döntenek, az igénylésüket megújítják, akkor azt az általuk megjelölt cigány kisebbségi önkormányzatok valamelyikénél tegyék. A levél hatására a kérelmezők fele nem újította meg az igénylését. (A Mazsók tájékoztatása alapján).

Voltak, akik megfenyegettek vagy rám támadtak. Ismert ember vagyok, még Zalából is jöttek hozzám romák, pénzt ígérve, előre kitöltött jegyzőkönyvvel, s amikor a hitelesítést megtagadtam, azt kiabálták, még megbánom, és roma létemre miért akarok a zsebükből annyi sok pénzt kihúzni. Aztán meg azt vettem észre, a kárpótlásra jelentkezők harminc százaléka nem is roma. Amikor szóvá tettem, azt vála-

lott, úgy gondoltam, újabb filmet forgatok... Sztojka Kati már 2003 szeptemberében beszélt a roma kárpótlással kapcsolatos visszaélésekről. Azt tanácsoltam, forduljon a rendőrséghez, azt válaszolta, nem bízik bennük. Ekkor elhívtam a lakásomra **R. Margitot**, aki az Esélyegyenlőségi Minisztériumban dolgozott, és Sztojka Kati beszélt. Arról is, hogy fél. A fenyegetésektől. R. Margit a miniszter asszonyt

tájékoztatta, én pedig, mivel akkoriban a Miniszterelnöki Hivatal főtanácsadója voltam, beszéltem államtitkár úrral, aki a kérdést az egyik kormányülésre be is vitte. A videót, melyen Sztojka Kati megnevezi azokat, akik – tudomása szerint – a visszaélésekben benne vannak, nem feljelentésnek számom... Az újabb dokumentumfilmet, a Hová vigyelek? címűt, melyben a roma kárpótlásról is szó van, a 2005-ös filmszemlén levetítették. Jó kritikát kapott, de televíziós ismeretetésétől elálltam, mert Sztojka Katit épp akkor őrizetbe vették. (Részlet **Böjte József** filmrendező rendőrségi tanúkihallgatásából)

* * *

– 2005. február 21-én reggel fél nyolckor – mondja Sztojka Kati – még csak tanú voltam, fél óra múlva már gyanúsított. Megbilincseltek, és az előállítóba már porázon vezettek. Meg voltam győződve, ez az egész egy nagy tévedés. De másnap

már a kecskeméti börtönben találtam magamat, a 13-as zárkában, ami háromszor két méteres, van benne két stoki meg egy háromemeletes ágy. Az ágyra napközben ráfeküdni, ráülni nem szabad, de mivel a zárkában csak két stoki van, ezért valakinek mindig állnia kell. Mindent kihányok, gyomor és vérnyomásgyógyszert kapok, és azért, hogy éjszakánként aludni tudjak, nyugtatókat és altatókat kapok; nagy mennyiségben. 2005 áprilisában lezuhanok az ágyról, a háromemeletesről, attól fogva a fejem is kibírhatatlanul fáj. Egész nap a zárkában, kimenni csak fürdésre és a sétára lehet, időnként a sétához is megbilincselnek, s ha azt mondom, nem, akkor fogdára visznek. Egy üres helyiségbe, ahol megint csak állni lehet. Közben a rendőrségen, a kihallgatásokon avval gyanúsítanak, hogy „bűnszövegségben és üzletszerűen és folytatólagosan csaltam”, és hogy „a II. világháborúban Ausztria területére elhurcolt kényszermunká-

sok és azok leszármazottai részére létrehozott kárpótlási alaphoz való igénylési dokumentumok felhasználásával ejtettem tévedésbe az Osztrák Megbékélési Alapot.” Holott önkormányzati elnökként az én feladatom mindössze a hitelesítés volt: az adatok, a jegyzőkönyvek felvétele, és nem annak az eldöntése, hogy amit az igénylő vagy a két tanú állít, igaz-e. Nincs bennem harag. Hogyan is haragudhatnék az idős túlélőkre, akik rendőri hatásra vallják azt, úgy állítottam ki a jegyzőkönyvet, hogy ők jelen sem voltak. És mit mondjak arra, hogy a saját keresztanyám a rendőröknek azt mondja, nem ismer. A volt apósom sem. Megértem a félelmüket. Tudja, a nyolcvanas évekig Kalocsán és környékén még voltak kényszermunkások. Rendőri segédlettel. Jöttek a fehér köpenyesekkel megnézni a cigányok fejét, haját, aztán leszlagozták őket... Pár napja megkeresett egy túlélő, az Ilonka néni és azt mondta: ide

figyelj, kislányom, ha téged, pedig te híres vagy, tizenegy hónapig a rendőrök bent tarthattak, akkor velünk minden megtörténhet.

* * *

2006. február. A Bács-Kiskun Megyei Rendőrfőkapitányság a nyomozást lezárja. Van 220 jogosulatlanul tartott igénylés 80 gyanúsítottal, a kár állítólag 200 millió forintba tehető. Az Osztrák Megbékélési Alap már nem létezik, jogutód nélkül megszűnt, a magyar zsidó közalapítvány pedig elvállalja, hogy a majdani polgári peres ügyekben – az OMA nevében és meghatalmazásával – a kárt okozó romákkal szemben eljár. Sztojka Kati sincs már börtönben, 11 hónap után az előzetes letartóztatásból elengedték. Azóta szinte folyamatosan kórházban van. Vagy pszichoterápiás kezelésen vesz részt, drogelvonón, azért, hogy leszokjon a nyugtatókról, amiket a börtönben nagy mennyiségben kapott, vagy éppen műtik, éjszakánként rémálmok gyötrik.

Teljes lista a rendőrség birtokában

– **Karsai úr, a roma kárpótlás ügyében a nyomozást Bács-Kiskun megyében Ön vezette. Hogyan sikerült a rendőröknek megállapítani, kik voltak és kik nem az osztrák munkatáborokban?**

– Ez a munkánk.

– **A Bács-Kiskun Megyei rendőrkapitányságnak megvan a kalocsai csendőrök által összeírt 1938-as roma listája?**

– Nem, nincsen. Ezzel szemben fölkerítettünk egy neves történészt, aki az osztrák levéltárakat kutatta, és két olyan nevet, személyt is talált, akiket Bács-Kiskunból deportáltak. A nyomozás abból indult ki, hogy az adathalmaz, amely az igénylésen található, kapcsolható-e ahhoz a személyhez, aki igénylőként jelentkezett. Ha igen, azt néztük meg, hogy az a másik két személy, aki a kárpótláshoz tanúként kellett, összekapcsolható-e avval a személlyel, aki az igénylését leadta, illetve, hogy a két tanú igénylő volt-e. És az derült ki, hogy a kérelmezők nagy százaléka egyáltalán nem tudott olyan személyt produkálni, aki ott, kint, velük lett volna.

– **Karsai úr, a rendőrség hogyan jutott a Mazsók által feltételezett kérelmezői listához?**

– A Mazsók az eljárás megindulását követően a teljes listát a rendelkezésünkre bocsátotta.

– **Önként?**

– Gondolja, hogy erőszakot követtünk el?

– **A Mazsók raktárában közel 40 ezer kárpótlási dosszié volt. Honnan tudták, melyik a roma és melyik a zsidó?**

– A Mazsoktól. Tőlük kaptuk meg, hogy a megyében kik igényeltek az OMA-tól kárpótlást..

– **Sztojka Kati nem volt igénylő, mégis közel 70 millió forintnyi károkozással gyanúsították.**

– Nézze, ha egy cigány kisebbségi önkormányzati elnök – a nyomozati anyagokban szereplő vallomások és adatok alapján – úgy igazol valamit, azzal a feltétellel, hogy ezért majd pénzt kap, akkor a bűncselekmény megvalósul. Aztán, hogy a bíróság minderről mit állapít meg, az az ő dolga.

– *Folytatjuk* –

Scipiadés Erzsébet

Megjelent a Népszavában 2006. február 20-án.

25 milliós keret a Széchenyi Program roma pályázatán

Dióssy Gábor, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium politikai államtitkára és **Lakatos Sándor**, a GKM roma ügyekben illetékes miniszteri biztosa, valamint **Sigora Irma**, a Baranya Megyei Vállalkozói Központ ügyvezető igazgatója sajtótájékoztatón ismertette a GKM Széchenyi Vállalkozásfejlesztési Program 2006. évi pályázatát, az SZVP-R-2006-ot. A programot a hazai roma mikro-, kis-, és középvállalkozások piaci esélyeit és versenyképességeit javító fejlesztések és beruházások támogatására írták ki.

Dióssy Gábor a sajtótájékoztatón elmondta: a roma vállalkozók mellett azok jelentkezését is várják, akik romákat foglalkoztatnak, illetve munkájukkal segítik a romák gazdasági, társadalmi integrációját. A pályázathoz szükséges a roma kisebbségi önkormányzatok ajánlása. **Lakatos Sándor**, a GKM roma ügyekben illetékes miniszteri biztosa pedig arról szólt, hogy a pályázattal az eddigi szemléletmód megváltoztatásához, vagyis ahhoz szeretnének hozzájárulni, hogy „a romák ne segélyezettek, hanem adófizetők legyenek”.

Negyedével több a keret mint tavaly

A támogatás célja idén is a hazai roma mikro-, kis- és középvállalkozások piaci esélyeit és versenyképességét javító fejlesztések és

beruházások, különös tekintettel gépek, berendezések beszerzésére, valamint a vállalkozás telephelyén történő ingatlanfejlesztésekre vonatkozóan már működő vállalkozásokra. A pályázat idejében meghirdetésekor a rendelkezésre álló keretösszege 250 millió forint, ez 25 százalékkal magasabb, mint a tavalyi évben. A támogatott pályázatok várható száma 80–90 darab lesz.

A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium „Széchenyi Vállalkozói Program – Roma Pályázat” (SZVP-R) kiírása nyomán – összesítve 2003–2005 között – mintegy 2 milliárd forint értékű beruházás valósult meg, több mint 400 új munkahelyet teremtve. A 3 év alatt több mint 200 vállalkozó pályázott sikeresen és összesen 700 millió forint szolgálta az SZVP-R keretében a roma kisvállalkozások műszaki,

technológiai fejlesztéseinek, beruházásának támogatását.

Az építőipari cégek többségben vannak

A nyertesek zömmel az építőipar valamelyik területén dolgoznak, de szép számmal képviselték magukat a kereskedelem, vendéglátás és egyéb szolgáltatási típusú vállalkozások is. Jellemzően Heves, Borsod, Nógrád, Szabolcs és Baranya megye vállalkozói pályáztak. Számos helyen a 15-20 éves gépjárműparkot modern haszongépjárműre cserélték, valamint informatikai fejlesztéseket realizáltak, ipari és földmunkagépeket vásároltak, minőségbiztosítási rendszereket vezettek be, technológiát fejlesztettek.

2005-ben összesen 227 pályázat érkezett be, az igényelt támogatás összege több mint 600 millió

forintot tett ki. 79 pályázatról született pozitív döntés, így közel 220 millió forint került kihe-lyezésre mikro- és kis vállalkozásokhoz, melyből gépeket, haszongépjárműveket és informatikai berendezéseket, irodabútorokat, irodatechnikai eszközöket szereztek be. Így több mint 800 millió forintos beruházás valósult meg 2005-ben és 145 új munkahely teremtődött.

A pályázatkészítés költségeire a nyertes pályázók maximum 100 ezer forintos támogatásban részesülnek a fejlesztéshez kapcsolódó támogatáson felül. A pályázat benyújtása 2006. április 10-től várhatóan 2006. július 10-ig lehetséges. A pályázatok benyújtása és elbírálása folyamatos.

Tunyogi Henrik

„Fújolhattak engem, hogy a tanító kisasszony azzal a cigánnyal randevúzik...”

Minden emberről, akivel beszélgetek eszembe jut egy szín, egy város, egy dal, egy virág vagy egy verstöredék. *Kövesi Ilona* néniről, *Szauer Agoston* négysorosa jutott eszembe, hogy elém pakolta a megsárgult fotókat, frissen, fiatalosan az újpesti lakótelepen. „Pipacsos mezőn eső szalad / szalonnaszagú füst a hajad / féldrágakövet patak ha ad / alkonyi pirral ferd ki magad /” – ahogy ezt elmondtam neki, elpirult és nagyot nevetett, majd kezembe nyomott egy fényképet, amin ő volt virágok között, leengedett hajjal, hatytyús tavacskával a háttérben. A fotóra azt írták: 1964. Kassa. *Labancz János* műterme. Kicsit csalódott voltam. „Művirág, műhatytyú, műtavacska...” – mondtam.

– Művilág volt az, de hús-vér emberekkel. Itt 24 éves vagyok. Már három éve tanítottam, és azt gondoltam enyém az egész világ, mert olyan szerelmes voltam, mint a nagyágyú! A szerelem mindent megszépít. Ezt az érzést senki sem veheti el az emberektől, éljenek bármilyen korban vagy rezsim alatt, éljenek nyomorúságban vagy kiszolgáltatottan, akár a világvégen. Az igazi szerelem előtt nincsenek legyőzhetetlen akadályok, ezt tapasztalatból mondom. Engem a szüleim tiltottak Lacitól, mert cigány volt. Nagy családi háborúságok árán, de összeházasodtunk. Én nem háborúztam a lányommal, és nem is csodálkoztam azon, hogy ő szintén

cigány embert választott párjának, és ide jött át asszonynak Pestre. 15 éve élek velük. Látom, hogy ő is jól választott. Elégedett és boldog.

– *Mi a titka a jó házasságnak?*

– A türelem. A másik változásának elfogadása, mert az ember folyton változik. Tudni kell újra és újra beleszeretni a párunkba.

– *Igen, ezt már hallottam emberektől, ezt az újra beleszeretést, és az emlékekbe való kapaszkodást, de én nem hiszek ebben...*

– Ismerem a te vágyadat az örök szerelemre, az egyforma tűzzel való lobogásra, a múltkor is beszélgettünk erről, de ilyen nincs Magdika! Problémák vannak, ked-

vetlenség, amiket le kell győzni egy házasságban a szeretettel. Laci 15 éve halt meg. Még mindig szeretem. Néha haza megyek Kassára, ott van eltemetve. Kisirom magam, aztán jövök vissza. Tüdőrákban halt meg. Muzsikus volt. Az egész családja muzsikált, a testvérei, az apja, a nagyapja. Éttermi muzsikusok voltak. Ott az étteremben láttam meg először. A kassai értelmiségi családok a magyar szó, a cigányzene miatt jártak étterembe. Ott találkozgattak, ott beszélgettek. Kevesen vagy szinte senki nem járt közülünk külföldön azokban az időkben, de a Laciék jártak. Bécsről, Budapestről kérdeztette a muzikusokat apám, amikor egy-másba szerettünk. Sze-

gény anyám úgy halt meg, hogy míg élt, nem járt Budapesten. Nekünk ott a 60-as években Budapest olyan volt, mint egy elérhetetlen nyugati város, a fény, a pompa városa, pedig dehogy volt az! Csak mi nem tudtuk. A muzsikusok meg csak a felszínt látták, hát erről meséltek, amikor beleszerettem Laciba. Fújolhattak engem, hogy a tanító kisasszony azzal a cigánnyal randevúzik, én nem törődtem velük! Pedig a munkámban is volt hátrányom ebből. Azonnal gyanús elemnek számítottam, nem kaptam osztályt, barátok hagytak el... Nem elég, hogy magyar voltam, de cigányt szerettem.

– *Nehéz lehetett. Meddig tanított?*

– Ameddig teljesen lehetetlenné nem tettek, ameddig bírtam idegekkel a mellőzést, az öszszesűgást a hátam mögött. 1970-ben feladtam. Laci is ezt akarta, mert nem szerette, hogy dolgoztam. Náluk az aszszonyok nem álltak munkába, hozhattak a kommunisták bármilyen törvényt. Egy muzsikuss felesége otthon volt, ellátta a háztartást, a gyerekeket. Én sem különböztem a többi muzsikuss feleségétől, legfeljebb annyiban, hogy én sokat olvastam.

– **Miket, kiket olvastott?**

– Természetesen magyar klasszikusokat, meg amit lehetett. **Ladislav Ballek, Ján Palárik, Laco Novomesky** könyveit olvastam, és nem igen válogattam. Emlékszem mennyit sírtam **Ján Cajak** könyvei után, mert a magyarokat nem a legjobb színben tüntette fel az írásaiban. Ezt ma úgy mondják, hogy alkalmassak voltak a gyűlöletkeltésre az ő könyvei. Általánosított, pedig minden általánosítás veszélyes és fájdalmas szül. Ezt megtapasztaltam azokban az időkben. Ha magyarnak rossz volt lenni, akkor gondolhatod cigánynak mennyivel rosszabb lehetett lenni ott. Erről sokat beszélgettem cigányokkal. Összejártunk. A muzsikuss cigányok segítették a náluk szegényebbeket, akik szintén cigányok voltak, de nem muzsikussok.

Nem tudom, hogyan kell ezt mondani. De példanélküli volt, ahogy ruhákat és ennivalókat vitünk nekik. Hogy értsék a dolgokat sokat beszélgettem velük.

– **Miről?**

– Arról, hogy ha nem törődnek a gyerekekkel, akkor nem csak az értelmi fejlődésük lesz lassúbb, de egész személyiségüket érinti. Sokat kell játszani a gyerekekkel, és meg kell követelni tőlük bizonyos dolgokat.

– **Nem haragudtak meg?**

– Nem, de nem is fogadták meg a tanácsaimat. Igyekeztem hát én játszani a gyerekekkel, de az ennivaló jobban érdekelte őket, ami érthető volt. Azóta sem láttam annyi alultáplált gyereket, mint ott Kassán, a város határában. És az is döbbenetes volt a számomra, hogy azokban az időkben mennyire szembeállították egymással a többségi és a kisebbséghez tartozó gyerekeket: „Jót csak a többségtől, rosszat csak a kisebbségtől lehet tanulni.” Ezt mondták! Egy életre tönkre tettek ezzel sok-sok lelket. Nem a nemek szerint, hanem a származásuk szerint véleményezték a gyerekeket...

– **Ez is elég visszataszító! Nemek szerint van különbség a teljesítményben? Szerintem nincs.**

– Valamennyi van. A fiúk a történelemben, a természettudományos

tárgyakban, a lányok a nyelvekben és az irodalomban mutatnak fel jobb képességeket, és a tapasztalatom is ez volt, és annak idején nekem még így tanították. A származás nem befolyásolja ezeket a képességeket. Igen sok jófejű, jóképességű cigány és magyar tanítványom volt és igen sok szlovák és cseh is. Főleg a koedukált osztályokban volt ez látványos. Mert volt idő, amikor elkülönítve tanultak a gyerekek, külön a fiúk és külön a lányok. De együtt jobb volt, megugrottak látványosan az eredmények.

– **Mostanában sok a türelmetlen, fásult pedagógus. Én érzelmi IQ tesztet is végeztetnék azokkal, akik a tanári pályára akarnak lépni. Kevés tanár van, aki ma a lelkét, a szívét beleadja a munkába. Nem figyelnek oda eléggé a gyerekek igényeire, és a gyerekeket ért erőszakos cselekményekre sem...**

– Alkalmatlan pedagógussok mindig voltak. Ezek talán kényszerből választották a tanári pályát. Egy tapasztalt igazgatónak erre szeme van. Volt nekem egy kollégám, aki színészi babérokra vágyott, de nem sikerült neki színpadra jutni. Utálta a tanítást. A gyerekek érezték ezt az utálatot, és szörnyű ribilót rendeztek az óráin, mintegy válaszként. Az igazgató elküldte, de a pártkapcsolatai miatt visszakerült az iskolába,

és minden ugyanúgy folytatódott, mint annak előtte. Hogy ma mit lehet tenni egy ilyen tanárral, azt nem tudom. Az én időmben magasak voltak a követelmények, akárki nem juthatott be a tanárképzőbe. Akkoriban megbecsülték a tanárokat, eltekintve az én ügyemtől, de valóban tisztelet övezte a tanári pályát, és maguk a pedagógussok is tisztelték egymást, és egymás munkáját, törekvéseit. Talán ennek a kölcsönös tiszteletnek az elvesztése a legfájóbb, és az anyagiak utáni hajszá. Éhesen, tartozásukkal terhelt, elismerés nélkül, a jövőtől félve, egy tanár sem tudja kihozni önmagából a maximumot. Ezt azért be kell látni, és az sem elfogadható, hogy a szülők mindent ráterhelnek a pedagógussokra. A szülőknek is vannak kötelességei, támogatnia kell a pedagógust. A lányom, aki szintén tanár, naponta szembesül ezekkel a problémákkal, és azon gondolkodik, hogy befejezi a tanítást, és elmegy jó pénzért egy reklám-céghez, ahol azonnal láthatja a munkája eredményét, és nem kell naponta gyomorgörcsökkel munkába indulnia, csak azért, mert esély sincs a humánus harmónia megvalósítására az iskolában. Megértem őt, de én ha újra kezdeném az életet, megint tanár lennék...

– **Köszönöm a beszélgetést.**

„Pucse szã szufljé pã mînyé, kã miscsiricá, ku bãjásu álá umblã....”

Dãpã toc, ku sinyé szfãtãjész, ãm vinyé ñn firém o fãcã, on szãt, on kîncsik, o flaré o on szkrisz. Dãpã bîfirná Kövesi Ilona, álu Szauer Ágoston szkriszu o vinyit ñn firém, kum o pusz ñn nencsém formilje dã multã, kã válo finãrã ñn kászã-j. „Pã rîtu rosu plaã álãrgã / pãruc áfumãt dã szlãnyinã / raã mikã dákã petrã ãc dã / szaré dã szkulãt punyéc pã ubrãz” – kum áztã j-ãm szpusz, sz-o rusinãt sã o risz o mãré, dãpã áje m-o pusz ñn mînãm o formã, hungyé je o foszt ñntri florj, ku pãr szlobod, lá szpãcsilje mágã o ápã o foszt. Pã formã áje ãj re szkrisz: 1964. Kassa. *Laboncz János* o fãkuta pã formã. Nu m-o foszt pã vojé, kã nyimikã nu o foszt dã ánume...” – j-ãm zîsz.

– Nu dã ánume florj or foszt, dã aminyi ánume ãsz re. Áise dã 24 ej ãj rem. Átunse dã tri ej ãm ñnvãcãt mã sã áje gãngyem, kit áme ãj tatã lume, kã ásã dã ro ãm plãkut, kit nyis nu ãc scsu szã-c zîk. Sigogye ñn mîndrã ãm vãzut. Szîmcãlã áztã nyime nu pacsé szã jejé dãlã om, ákãr kînd kusztã, ákãr sinyé ãj om mãré, fijé ákãr sêfel dã szãrák, kuscsé pã ákãr sêfel lok. Dákã om ánume plásé átunse nujé áfelã sé nu ár pucse szã fãkã, áztã jo scsu. Pã minyé pãrincim nu mã lãszã lá Laci, kã bãjás ãj re. Mãré luptãlã o foszt ñntri noj ku tatã sã ku mãmã, dãn nyány kununãt unã. Jo nu m-ãm luptãt ku fãtãm, sã

nyis nu m-ãm mirát, kînd sã je ku on om dã bãjás umblã sã pã jãl o pukát dã bãrbát, sã áise o vinyit dã cîgãnkã ñn Pest. Vãd kã bényé sz-o ljugát lá bãrbãtus. Bényé kusztã ñn bukurijé.

– *Dã sé ãj bunã o kununãlã?*

– Hugoju. Szã ápuks kînd áltu szã scsimbã, kã omu tot uvig szã scsimbã. Trãbujé jãrã sã jãrã szã plãsãny pã urtãkunyi.

– *Dã áztã mã ãm áhuzît dãlã aminy, áztã kit jãrã szã plãsãny, sã szã nyé ápuksny ñn áje sé o foszt, dã jo nu ñn kréd ñn áztã..*

– Scsu tu áje áj dãgînd, kit ñn kuszt tot szã plãkã, pã o formã dã fok, sã nu dã mult ány

szfãtãjit dã áztã, dã áfelã nujé Magdika! Tot jescsé sévã bãj, nu áré om vojé, ñn ej plãsãlã áztã totu nu-j bãj ñn kununãlã bunã. Laci dã 15 ej o murit. Inkã tot ãl plãk. Jescsé kînd mã duk ákãszã ñn Kassa, ákulo ãj ñngrupãtã, plîng kit ãm dãgînd, sã vju ákãszã. Plãmînu-j l-o dusza. Lutás o foszt. Totu siljédúj lutás o foszt, frãcilje, tátãszo, mosuj. Hungyé ált mã-nînkã ákulo, ñn krismã lutã. Ákulo l-ãm vãzut mãj mãnti. Ákulo ñn Kassa aminyi dã scsut, pãntru ungur szfãt, pãntru lucsãlã umblã ñn kris-mã álã. Ákulo szã áflã, ákulo szfãtãje. Puciny o nyis unã nu o foszt ñn ált lumé ñntrã áje dobé, dã

Laci umblã. Dã Bécs, dã Budapest ñntribã tátã pã lutãsi, kînd noj nyé ány plãkut. Mãmã szãrákã ásã o murit, kit inkã nu o foszt ñn Budapest. Lu noj átunse ñn eji dã 60 áfelã o foszt Budapest, kã szãrãlje, kã mîndreme, hungyé nu pacsé om szã mergã, mágã nyis nu ãj re áfelã. Numã noj nu ány scsut. Lutãsi mágã nu vigye sigogye, sã bás dã áztã szfãtãje, kînd ro l-ãm plãkuta pã Laci. Pucse szã szufljé pã minyé, kit miscsiricã ku bãjás umblã, jo nu bãgãm szãmã pã jé! Mágã sã ñn lukrum mã ápuksã ñnãpoj áztã. Dã átunse nu ãm foszt bunã, nu ãm kãpãtãt kupij szã ñnvãc, urtãsim m-or lãszãt...

Nu o foszt dásztulã kã ungur misz, māj sã pã bãjás plãsem.

– **Gro putut sã fije. Kit ej aj ìnvãcãt?**

– Pînã numã pucsem, pînã nu m-or fãkut dã zubunyitã, pînã birijem, kit szfãtãjescsã lá szpãcsim, pînã 1970. Sã Laci áztã o ávut dãgînd, kã nu plãse kã jo lukru. Lá jã cîgãnsi nu ápukã lukru, ákãr sãfel dã puruns o foszt, pã jã nu pucse sã bãgã ìn lukru. Álu lutás cîgãnkã ákãsã o foszt, pã siljãdus o gyirizse sã pã kászã. Sã jo áfelã aj rem kã álci cîgãns dã lutás, ált numã darã ìnrã áje ám foszt, kã mult umãrãm.

– **Pã sinyã, pã sã aj umãrãt?**

– Dãnu pã ungur kãnyvijã umãrãm sã sã ám putut. **Ladislav Bal-
lek, Jãn Palãrik, Laco
Novomesky** kãnyvijã umãrãm sã sã o foszt. Vinyã ìn firãm kit ám plînsz dãpã kãnyvijã álu **Jãn Cajak**, kã dãpã ungur farcsã reljã szkrije. Áztã áku ásã zîsã, kit sã jãl o szkrisz eje pã urãsemã dã lok. Kãkînd toc unã ány fi, mágã áztã pãgubã mãrã aj. Sã jo ám foszt ìnrã áztã ìn eji eje. Dãkã lu ungur gro o foszt sã finy ákulo, átunse poc gãngyi sãfel o foszt sã fije om dã bãjás. Dã áztã mult ám szfãtãjit, ku bãjãsi. Lá unã umblãny. Lutãsi ázsutã pã bãjãsi kãrã māj szãrás ãsz re, sã átunse,

dãkã jã nu or foszt lutás. Nu scsu kum trãbujã sã zik áztã. Noj duseny lá jã caljã, mînkãrã. Sã prisepã kusztuljã, mult ám szfãtãjit ku jã.

– **Dã sã?**

– Dã áje, kit trãbujã ku kupij sã tiridãszkã, kã dãkã nu átunse nu csãr firã nu or áve, dã nyis nu or fi bunyã aminy. Mult trãbujã sã zsasã ku kupiji, sã trãbujã nyiszkej lukru sã kivitlescsã dãlã jã.

– **Nu jor foszt sudã?**

– Nu, dã nyis nu m-or ápukãt vorbã. Ásã jo ám zasukãt mult ku kupij, dã mînkãrã māj bãnã lã irdikile, dãnu scsijãny dã sã. Nyis dã átunse nu ám vãzut átitã kupij flãmãnzît, kit ákulo ìn Kassa lãngã szãt mãrã. Átunse mãrã pãgubã o foszt, kit ìn dobã eje, pã aminyi unãpãlt lã punyã dã áje, sinyã kum, pã sãfel ljim bã szfãtãjescsã. „Bunã dã ìnvãcãt csãr dã eje poc sã ìnvãc, sinyã ãsz māj mulc, reljã dãlã eje, sinyã māj pucîn ãsz.” Áztã zîsã! Pã o kuszt or fãkut dã nyimik, pã ro mult szufljit. Nu ásã punyã pã kupij kit fãtã aj o fisor, dã ásã kum szfãtãje kupilãsi...

– **Sztrînzã szuljitu sã áztã! Ált scsiã fãtã o fisoru? Jo ásã gãngyãszk, nu.**

– O cãrã jescsã. Fisor ìn historijã sã ìn ált, fecsi ìn ljim bã sã ìn szkrisz ãsz māj bunyã,

sã jo ásã vigyem, sã ìntri áje dobã ásã nyã ìnvãcã pã noj, pã miscsirici. Pã sãfel ljim bã szfãtãjescsã áje nu aj dã vinã dã ìnvãcãt. Mult ro ku firã kupij o foszt dã-n bãjás, sã dã-n ungur sã mulc or foszt dã-n szlovãk sã dã-n cseh. Bã ìnrã áje lok hungyã unã or foszt sã fecsi sã fisor ãkulo sã vãgyã māj bãnã. O foszt áfelã dobã kînd nu or foszt ìn szobã unã fecsi sã fisor. Dã unã māj bãnã o foszt, kã māj bãnã or ìnvãcãt.

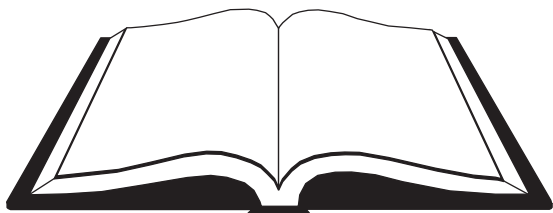
– **Pã dobã áztã mulc miscsiricã zubunyitã aj, nu árã vojã lá kupij. Jo ku sinyã dã misiricã merzsã ás fãsã áfelã lukru, kit sã scsu sãfel om aj. Pucîn miscsiricã aj kãrã ku szfuljit lukrã. Nu bãgã bãs szãmã pã áje sã árã dãgînd kupiji, nu vegyã kit pã kupij bácsã o pãrînci, o urtãsi...**

– Áfelã miscsiricã tot or foszt. Pacsã fi kã jã nu dã-n vojã bunã o mersz pã lukru áztã. Sinyã aj kãpu álu iskolã luj jescsã ocs pã áztã. Jo ám ávut o áfelã urtãk ìn lukru, sinyã pã blãnã o ávut dãgînd sã lukrã, dã nu jo ìnsirkãt ákulo sã mergã, ásã miscsiricã o foszt. Urã áve dã ìnvãcãlã. Kupiji szîmce urã áztã sã ro reljã or foszt, kînd je mirzse lá jã sã ìnvãcã. Omu hãl mãrã o mãnãtã dã-n iskolã, dã je áve māj mãrã kunuszkut, kãrã o pusza

ìnnãpoj, sã sigogyã mirzse jãrã ásã kum o foszt. Kit áku sã pacsã sã fãkã ku áfelã miscsiricã nu scsu. Kînd jo umblãm ìn áfelã iskolã hungyã eje ìnvãcã sinyã miscsiricã áve dãgînd sã fije, átunse nu pucse ákãr sinyã sã vijã ákulo sã ìnvãcã. Átunse ìnkã lã dãgyã grizsã lu miscsirici, bãnã kã jo ált ám foszt, dã ánume grizsã aj re, sã jã ìn unãpãlt dãgyã grizsã lu lukrulji. Darã bãs áztã darã māj bãnã, kit or pirdut grizsã sã csãr dãpã bãn merzsã. Ku flãmãnzãlã, ku dáturijã mulc, fãrdã mulcovãlã, ku frikã, sã o fi mînyã, nyime nu scsijã ásã sã lukrã kum ár trãbujã. Áztã dãnu ásã aj, sã nyis áje nu-j bãnã ásã, kit sã pãrinci sigogyã punyã pã jã. Sã pãrinci trãbujã sã fãkã sãvã, sã lukrã unã ku miscsiricã. Fãtãm sinyã dãnu miscsiricã aj, zî dã zî vegyã áztã, sã pã áje gãngyãcsã, kit o lãszã ákulo lukrus, sã o merzsã ìn áfelã lukru, hungyã ãs kãpãtã bãnã sã repã sã vegyã sã o lukrãt, nu kum ìn iskolã ku kupij, sã nu jo dure csãptu pãntru zubunyãlã. O prisãp jo pã je, dã jo dãkã jãrã ìntribã sinyivã sã áve dãgînd sã fju, jãrã miscsiricã ás áve dãgînd sã fju...

– **Mulcuvãszk szfãtãjãlã**

Fordította: Varga Ilona

KÖNYVESPOLCUNK

Hegedűs Sándor

Jól emlékszem, négy évvel ezelőtt egyszer már a kezemben forgott **Tini Chris** sárga jóskönyvecskéje, a „**Jó soljunk együtt Emericus Christopher**

her módszerével” című kötet. Az akkor szerzői kiadásban közre adott munka nem tett rám túl mély benyomást. Bár az megmaradt az emlékeimben, hogy idegesített a címül választott hosszú mondat végéről hiányzó – a magyar helyesírás szabályai által megkövetelt – felkiáltójel, s az is, hogy egy ismeretterjesztő munka írója álnév ködébe burkolózik. Higgyék el: a címdoldal több mint a könyv ruhája, sokszor fontosabb érdemi és minőségi üzenetközlő, mint a tartalomjegyzék és fűl-szöveg és a hátsó ajánlások együtt! Az áthágott helyesírás az igénytelenséget, az eltagadott eredeti név – különösen, ha a többiek által vitatott természetfeletti, titokzatos jelek megfejtésének fogásairól ír valaki – a felelősségtől való elzárkózás érzetét kelti. Milyen ember lehet ez a Tini Chris? – morfondíroz-

tam magamban. Ha már idegen nevet ölt magára, mért buktatja le magát s az ügyet azzal, hogy bevezetőjében egyértelművé teszi: a címben jelzett különös úr Szlovákiából, a Felvidékről érkezett. Az illető következképpen maga is felvett néven működik, a szerző pedig egyértelműen a magyar kultúrkörhöz tartozik. Északi szomszédunk csak a történelmi Magyarországon számított és neveztetett ugyanis Felvidéknek. Ráadásul, ha azt is leírja az ember, hogy a sorsát örökre megváltoztató találkozás a Városligeti-tónál zajlott, mi az értelme az álnevesdinek? A jobb eladhatóság, vagy a pénzteremtő tollgyakorlat feletti szegény lenne rá a magyarázat? „Nem mágus és jövendő teljhatalmú tudora, hanem olyan ember, mint közölünk bárki, aki az e világi akadályversenyt szeretné sikeresen teljesíteni” – fogalmazott az íróról Juhász Éva a szűkre szabott ajánlásban. Segítő szándék, empátia és mindenek fölött emberszeretet jellemzi – tette még hozzá.

Tini Chris nevére legközelebb évek múltán csodálkoztam rá az újságíró szövetség hírlevelében, mely szerint ő a Magyar Újságírók Országos Szövetsége Állatvédő Szakosztályának titkára, azaz a praktizáló jós ezúttal hivatásos tollforgató. Kár tagadnom, meglepett a dolog. Amiként az is, hogy az író cigány. A minap ugyanis – a Rádió-C kiváló riportere – a jóskönyv második, átdolgozott kiadását egy verses füzetrel együtt juttatta el hozzám. A közép-szerűnél jobb és néhány egészen kiváló költemény között akad olyan is, amelyben a szerző büszkén vállalja származását. A versekről később, előbb térjünk csak

vissza az okkult (azaz titkos) tudományokra!

A könyvet most már igazi kiadó, a Béta Book Könyv- és Lapkiadó jegyzi, de a címre semmivel sem tekint gondosabban, mint a 2002-es változat olvasószervezője, s korrektora. A fedőlapon továbbra is az alcím-hosszúságú hibás változat szemezt a reménybeli olvasóval (a belső íveken azonban jóval gondosabb szövegkezelés észlelhető). Ami új: ezúttal képek is kísérik a szöveget. Az előszóban ezúttal is választ kapunk arra, miként jutott a kézirat gazdája ahhoz a bizonyos hatodik érzékhez, a jövőbe látó képességhez, amellyel alkalmas és kész lett a maga és mások életét is befolyásolni. (E beharangozóban – könnyen belátható – méltánytalanság lenne erről részletesen szólni.)

Amióta csak ember él a földön és természeti erők kiszolgáltatottja, sokért nem adja, ha legalább a jövőbe tekintés illúzióját megszerezheti. Az emberiség fejlődése a jóslás kulturális-technikai módszereinek változásán is mérhető, hiszen városaink legtöbbszörében ma már tenyérjós-automata is szolgálatba álltak, s számítógépes asztrológiai programok sora szerez komoly jövedelmet kiagyalóiknak, felhasználóiknak. Szinte mindenből jóstoltak már: a madarak röptéből és leszállásából, állatbelekből, csontokból, csillagokból és bolygomozgásokból, mormota- és medvekelésből, kocka-, kártya- és pálcavetésből, süteménybe rejtett pénzekből, korongokból, kávézacsból, papagájhúzza jósszövegekből – amíg a gépekből előkattogó szalagokig nem értünk.

Tini Chris úgy véli, hogy az emberiség mind inkább ráeszmél arra, hogy az ateizmus „Csak az hihető, ami megfogható.” jelmondata nem váltja be mindig a reményeiket, lelki szükségleteinket. Véleménye szerint „Az emberiség új, hatalmas fordulat előtt áll. A gondolkodás súlypontja az anyagról és a testről a lelkiekre, szellemekre helyeződik át. Égig érő indulathullámok harca folyik az emberiség lelkivilágában, de az állandóan körülöttünk nyüzsgő, láthatatlan, némely

A szerző és a mű

emberek számára tagadhatatlan szellemvilág tömegében is.”

Az ebbe a láthatatlan térbe való behatolásra, illetve terjedelmi okokból többnyire csak bepillantásra szolgál az alig száz oldalas könyvecske. A szerző a különböző jóslástechnikák közül a kártyavetést, a gyertyajóslást, az ólomöntést, valamint a tenyérvonalakból történő múlt- és jövőfűrkészést ismerteti. Külön fejezet szól az úgynevezett cigánykártyákról, de a feltett kérdések megválaszolásának módszerét a mindenütt kéznél levő harminkét lapos magyar kártyával mutatja be. Egyenként megadja valamennyi lap önálló jelentését. A tök filkő például (a stüzi vadász képmását őrző tök felső) a szerető férfi, a kedves rokon; a makk hetes viszont a bosszúság jelképe. Az egymás menti lapok összeolvasása, illetve sorba rendezésük tételes leírásánál jóval kevésbé részletezi az adott technikát a gyertyajóslási fejezet, bár egy beigazolt gyertyamágia esetleírása színesíti az olvasótakat. Az ólomöntésről szóló fejezetet is egy történet gazdagítja. A hagyományos magyarhoni ólomöntvény-olvasással ellentétben a felvidéki úr módszere a választ nem a megdermedt olvadékban, hanem annak falra vetített árnyképében keresi. A tenyérjóslásról szóló fejezet nem mond újat, már jelentős – sokkalta részletesebb – irodalma van. A bemutatkozó kézfogásokról írt bekezdés azonban nem hit kérdése, így azoknak is több lehet puszta jelbeszédként, akik – e sorok szerzőjéhez hasonlóan – még akkor is tamaskodva tekintenek a módszerre, ha számtalan szépirodalmi műben olvastak az általa előre jelzett, s beteljesedett végeztekről.

Az álmok jelentősége már a lélekgyógyászat, a pszichoanalízis atyját, **Freudot** is erősen foglalkoztatta. Álomfejtés című könyvét 1900-ban adta ki. Szerinte az álom a tudattalanba vezető királyi út. Olyan lelki állapot, amelynek szerinte valahol a tudat és a tudattalan között a helye. Ezek után azt állítani, hogy a módszer teljesen tudománytalan, elég nehéz lenne. Hat, nagyjából A/6-os formátumú oldalon megkísérelni a módszer taglalását, azonban mindenképpen reménytelen vállalkozás.

Annál reménytelibbek a színek szerepét felvázoló lapok. A tudomány, a lélektan igazolta: a színek meghatározó hatást gyakorolnak hangu-

latunkra, érzelmeinkre, de még a hőérzetünket is befolyásolják. A könyvben egy-egy színhez seregnyi érzelmi, tulajdonsági és viselkedési vonzat társul. A sárga például a köznyelv szerint ugyan az irigység színe, itt viszont azt olvashatjuk róla, hogy – egyebek mellett – a vágyakozás, a hiszékenység, a remény és a tiszteletre vágyás tükröződik benne. Néhány gyakorlati tanács után a legizgalmasabb fejezet, a megtörtént esetek, jóslások és hatásaik leírása következik. Mind arra igyekszik bizonyosággal szolgálni, hogy érdemes jóslatni és megfogadni a jövőndölést.

Tudományosan igazolt – ezt az ateisták sem tagadják – hogy az erős hit csodákra képes. Ez a placebo (a hatószert nélküli, gyógypiruláknak álcázott készítmények) hatásmechanizmusa. Az illetővel elhitetik, hogy igen erős tablettákat kap, s valóban gyógyulni is kezd, mert bízik azok erejében. Megfordítva is igaz: aki nem akar meggyógyulni, nem is kúrálható ki igazán. A mozgósított hit, a változás akarása, önmagában – a megmevedett külső körülmények ellenére is – változást teremt. Egy-egy jövőndölés, ha képes elindítani ezt az akarást, rendkívül hasznos lehet.

Másfelől persze nem árt megfogadni a híres Trienti jóskönyv századokkal ezelőtti intelmét is: „Akármely keresztény igen jól tudja, hogy ne bízna néminemű fantáziáját a sorsvetésre. Örömet, reménységét, melankóliáját se a csillagokra s álomra, se tenyérbarázdákra, állatra, szárnyasra, se Aprószentek napjára és más efféle szemfényvesztésre, mivel állandóan készen áll ezeknél az ördög cselekvése...” A patás pokollakó cselekvésén tessék az önáltatást érteni, melynek révén csak azt látjuk meg, s csak azt halljuk, amit látni és hallani akarunk! Önmagunk félrevezetése pedig jóval súlyosabb vétek, mint hiszékenységünk vámszedőit elszenvadni. Bűn, hiszen cselekvéseinkben lefegyverez.

Szórazokoztató, néprajzi vonatkozásokkal átítatott olvasmányként ajánlom a könyvet. Akiben pedig elolvasásával ennél komolyabb készítés ébred, az a szerző honlapjára is rányithat a világhálón (www.tinichris.hu).

„**Megdermedt érzéseim**” címet viseli Tini Chris – a korábbiakban már felemlített – versfüzete. Ez is afféle zsebbe való forma. Versei viszont szívbe való. Szintén a Béta Book kiadása.

Legutóbbi verskritikám során megemlítettem, hogy mennyi minden más teszi a verset, mint a sorvégek összecsendítése. Itt már első olvasatra számos helyen rendben van a ritmus, a logikai lüktetés, s az önálló képalkotás is. Persze az 1984 és 2002 közötti időt átölelő, kevesebb mint félszáz művet idéző válogatás nagyon egyenetlen verstermést kínál. Szó sincs arról, hogy mind kiváló, sőt vannak benne bosszantóan rosszak. Leginkább a Jézus mellett mozgósítók nem jutnak magásra, noha nincs okunk feltételezni, hogy nem a lélek legbelsőbb zugából szakadtak ki. Nem hoznak azonban új gondolatot, a szokványost szajkózzák belső átéléssel. Ez kevés. Úgy hatnak, mint a régi propagandaversek. Azok a költemények nagyon erősek, amelyekben több évtizednyi történelem, súlyos érzelmi viharok sűrűsödnek néhány sorba, vérbő költői képekbe. „Hömpölygő karavánok között / ráébredek hontalanságom fájdalmas / nyomorára. / Kereslek anyaföld...” (Kettősség). „Ha szidlak, ne fájjon, mert / olykor csak magamat szánom...” (Vonзалom). „Mézét ont az ég! / Borostyánszínű tájak, elhervadt rózsaszálak...” (Ősz). Egészében jó a „Beteg vagyok”, a „Pusztulás felé”, az „Önmagamnak”, a „Kérdőjel”, de ügyes munka a balladai homályú, népdalokat idéző tömörségű „Férfinóta” is.

Sajátos ez a líra, de mindvégig érződik benne egy igazi költő ígérete. Az alkotásnak az a semmihez sem hasonlítható öröme, az a mentstár, amit a költészet jelenthet olvasónak, versírónak egyaránt. Amit maga is gyönyörűen megfogalmaz: „Beburkolózom a versek puha melegébe, / felveszem a rímek köntösét. / Nem fádom tovább!” (Köntösöm). Kár, hogy éppen az évek előrehaladtával látszik gyengülni a pályáiv. Érdemes lenne újra rátalálni a korábbi hangra, s azon próbálni verselni tovább.

Tini Chris tíz versét felhasználva készült el a „**A Szeretet lángja**” című relaxációs CD-lemez. Kárpáti Ferenc zenésítette meg és adja elő valamennyit. Tanúsíthatom, hogy valóban megnyugtató hatásúak, ami a mai világban korántsem mellékes körülmény.

* * *

(Mindhárom mű beszerezhető. Erről a szerző – a cikkben megemlített – honlapján szerezhető bővebb információ.)

Paksi Éva

A lélek titkait kutatja

Bíró Zsolt léleklátó 14 éve fogadja a hozzá fordulókat, azokat, akik választ várnak az életüket megnehezítő kérdéseikre. Színes a paletta: párkapcsolati nehézségek, félelmek, döntési képtelenség, testi és lelki fájdalmak. Sokan keresik önmagukat, a bennük szunnyadó erőt, amely felemeli őket és ezáltal rálelnek arra az útra, amely szellemi fejlődésükhöz vezet. Különleges képességére gyermekkorában döbbsen rá. Erősen vonzódott az ezoterikus tanokhoz, minden akkoriban megjelent könyvet elolvasott. Később tanulmányozta a keresztény és a buddhista misztériumokat, sokat merített többek között a XX. század egyik legelismertebb tanítójától és filozófusától, az indiai Krishnamurti (1895–1986) tanításaiból. „Leleki problémák, s azok felderítése a feladatom – mondja Bíró Zsolt. – A lélek fájdalma igazán súlyos tud lenni, de ha ettől megszabadul, szárnyalni képes. (...) Amennyiben méltónak érezzük magunkat a segítségre, s ezáltal képessé válunk annak elfogadására, akkor áldozattá válásunkat felválthatja az irgalom kegyelme. Ezáltal pedig önállóvá és szabaddá válva képessé leszünk a feltétel nélküli szeretet adására és elfogadására. A felelősségteljes életre, az öröme és a boldogságra.”

– **Mit jelent az, hogy Ön léleklátó?**

– Ez egy érdekes szóösszetétel, nem én találtam ki, lassan 14 éve cipelem magammal. Az Elixir Magazin tisztánlátókat keresett, és megkérdezték, én mivel foglalkozom. Elmondtam, hogy látom az erőket, látom az energiákat, meg tudom mondani, hogy ki milyen ember, és hogy a lelkiproblémákra vagyok szakosodva. A Magazin főszerkesztője azt mondta hogy mivel látok, meg lélekkel foglalkozom, legyek léleklátó. Ez egy komplex kifejezés, a tisztán érzékelés egyik formája. Léleklátás. Emberekkel foglalkozom, nem pedig problémákkal. Lehet úgyis mondani, hogy emberlátó, sorslátó vagyok.

– **Hogy működik ez az egész? Eljön Önhöz valaki, akinek mondjuk lelki problémái vannak. Leül Önnel szemben és ...**

– És örülök, ha feltesz egy olyan kérdést, ami őt nagyon foglalkoztatja. Az emberek azt hiszik, hogy problémáik vannak, pedig a legtöbb embernek nincs problémája. Amikor megkérdezem, hogy miért keresett fel, akkor mondanak mindenfélét, aztán rájönnek, hogy lehet, hogy az még sem probléma. Próbálom rávezetni az embereket arra, hogy lássák tisztán, hogy éppen milyen gondokkal küszködnek. Ha az ember hangosan gondolkodik és elmondja a problémáját, sok esetben már tudja is a választ, a megoldást. Ritka az az eset, hogy nekem kell megmondanom a megoldást. Tehát egyrészt úgy működik, hogy valaki feltesz egy kérdést, vagy úgy, hogy valaki bejön hozzám, és egyből érzem rajta, hogy mi az az élethelyzet, amiben ő vergődik. De sokan nem problémával jönnek, hanem útkeresők. Ezoterikus, spirituális úton

járnak, és akkor arról beszélgetünk, hogy mit tegyen, hogy egységbe kerüljön önmagával.

– **Hogyan érzékeli a szemben lévő ember problémáit?**

– Egy megváltozott látásmóddal abszolút befogadom őt. Ez a léleklátás lényege, ez egy technika. Belelátok és érzem, hogy ő milyen. Érzem a rezgését, vagy érzem az auráját, attól függ, hogy milyen ember ül velem szemben. Ezt ott már el tudom dönteni, hogy milyen síkon kell őt nézni, vagy jobban mondva látni. Nem érzem, hanem látom az embert, nagy E-vel. Nem embert, nem páciens kis p-vel, hanem nagy E-vel az embert.

– **Ön a lélek titkait kutatja, különleges képességekkel rendelkezik. Hogyan és mikor döbbsen rá, hogy ezeknek a képességeknek a birtokában van?**

– Kamaszkoromban. Gyerekkorom óta foglalkozom

azzal, hogy „látok”, nézgetem a világot, ez egy jó játék volt. Aztán kiderült, hogy ez egy komoly dolog. Mostmár 14 éve ezzel foglalkozom, de nem csak rendelek, hanem előadásokat is tartok, táborokat vezetek meg utaztatok, járom a világot.

– **Egy kicsit konkrétan, mondjon arra példát, hogy hogyan derült ki ez a képessége, mit látott kamaszkorában, amit mások nem?**

– Tudtam, hogy ki fog felelni, hogy milyen kérdést fog feltenni a tanár, sőt, azt a kérdést tette fel, amit én akartam. Magyarul, tudtam manipulálni a tanárokat és ez másoknak nem sikerült.

– **Mostanában is szokta manipulálni az embereket?**

– Nem. Fiatalkoromban ezt megtettem, de ebből ki kellett, hogy nőjjelek.

– **Nagy felelősséggel jár mindez. Gondolom kap visszajelzéseket a vendé-**

geitől. Soha nem téved? Mindig 100 százalékosak a megérzései?

– Ez a partnerságon múlik. Ha valaki partner és őszintén jön hozzám, akkor lehet vele együtt dolgozni. Sok ember csak kíváncsi. Úgy még senki nem ment el tőlem, hogy nem kapott választ a kérdésére. Csak van amikor élvezem a munkát, és van amikor nem. Az, hogy valaki eljön hozzám és fizet, az egy dolog. Az, hogy valaki eljön hozzám őszintén, azt én nagyon szeretem. Amikor érzem, hogy azért jött hozzám, mert szeretné az életét kézbe venni és nem csak azért, mert kíváncsiskodik, mert van fél órája és eljön a léleklátóhoz és föltesz mindenféle olyan kérdést, ami közhely. Szeretem az őszinte kérdéseket és az őszinte embereket. Velük lehet együtt dolgozni. Sokan hobbiból járnak látókhoz, meg jósnőkhöz. Ez függőség.

– **Említette, hogy több**

mint 10 éve fogadja az Önhöz fordulókat. Milyen problémákkal keresik fel?

– 1993 óta fogadom nap mint nap az embereket. Van néhány sztenderd kérdés, amit az emberek föltesznek. Az első a párkapcsolat, a második az anyagi helyzet, a harmadik az egészség, a negyedik az ezoterikus beállítottságúak kérdése, hogy milyen szinten van, milyen úton járjon, szeretne tanulni, szeretne fejlődni, vagy pedig beleártotta magát olyan dolgokba, amire még nincs felkészülve és szembesült azzal, hogy ez mennyire veszélyes. Magyarul, pszichésen megborult emberek is jönnek hozzám, akik foglalkoznak mágiával, misztikával de még nem elég érettek rá, és ilyenkor próbáljuk őket kihozni ebből az állapotból.

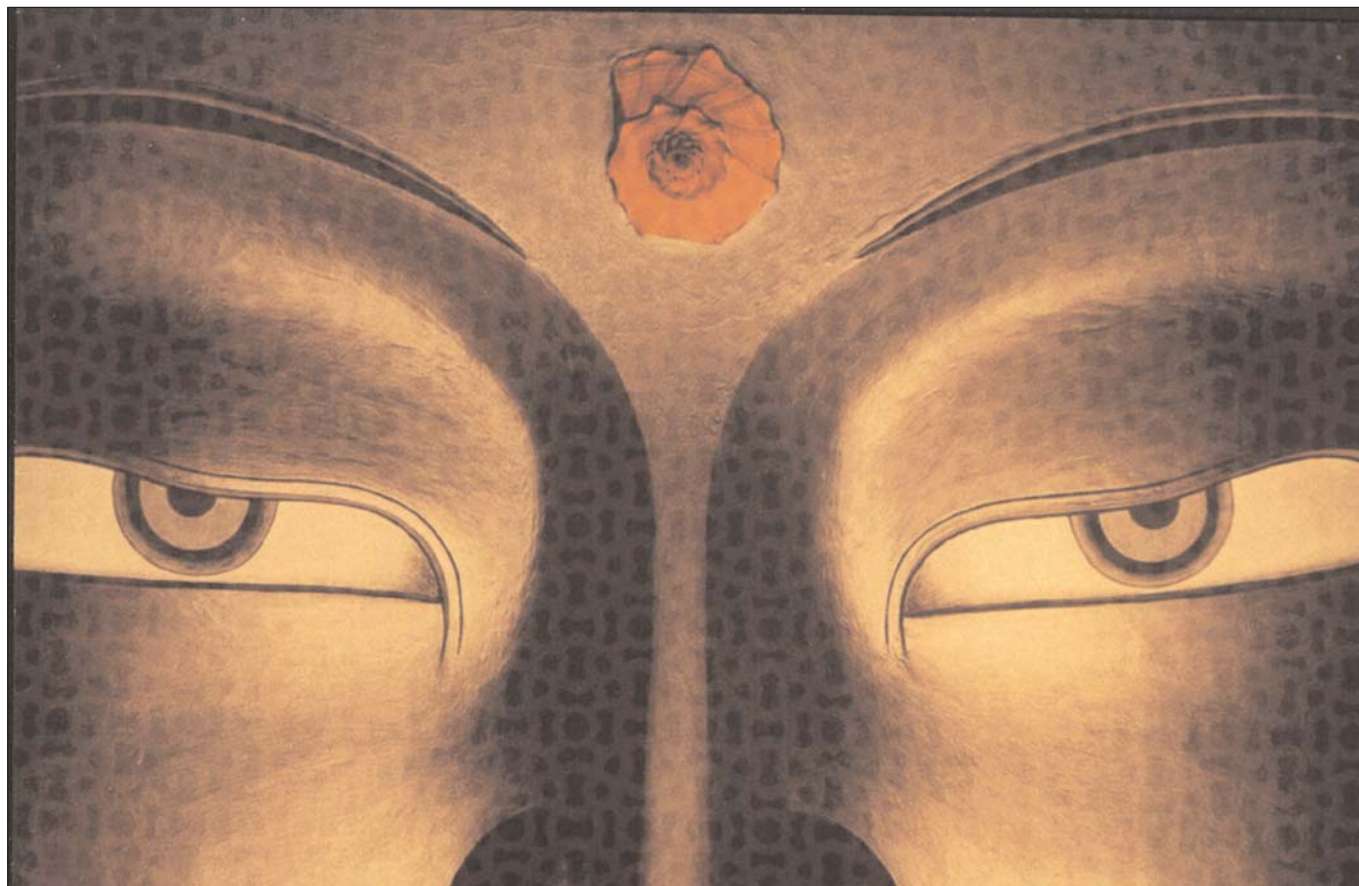
– **Ha visszatekintünk az elmúlt 13 évre, mit tapasztal, nőtt a lelki gondokkal küszködők száma?**

– Igen. Sajnos ez a korszakra jellemző. Az emberek kezdenek igénytelenebbek lenni, nem szánnak időt arra, hogy rendbejőjenek. Azt hiszik, mert felgyorsult világban élünk, pár perc, vagy félóra, vagy akár egyóra alatt teljesen rendbe jönnek. A lelki fájdalom nem múlik el egyik pillanatról a másikra. Ha valakinek valami baja van, akkor azzal foglalkozni kell! Fájdalomcsillapítókat én nem adok senkinek. Az emberek viszont azt várják, hogy megmondom a megoldást és holnaptól kezdve minden rossz elmúlik. Ez felelőtlen hozzáállás. Mindennek ára van. Ha valaki önmagával szeretne foglalkozni, annak ára van. Először is önbecsülésre kellene szert tenni! Ha azt elérem valakinél, hogy kicsit megbocsájtóbban beszéljen saját magáról, akkor az már nagyon jó. De azzal, hogy valaki utál

ja önmagát, és menekül egy helyzetből, azzal nem lehet mit kezdeni.

Sok embernek nincs önbecsülése, mert egyrészt nem ismerik önmagukat, másrészt ki lett belőlük nevelve, hogy csodaként tekintsenek önmagukra. Minden ember egy csoda. De nem attól csodálatos, hogy teszem azt szerepel a tévében, vagy sok pénze van, stb. mert most ezek az értékek. Aki ismert ember, akinek sok pénze van, az biztos boldog. Aki egyszerű kétkezi munkás, vagy családanya, neveli a gyermekeit és semmi úgymond érdekes nem történik az életében, akkor ő egy kispolgár, egy szürke ember, egy vidéki.

Ma mindenhol azt akarják elhitetni az emberekkel, hogy attól leszel sikeres, ha kiemelkedsz valamiből. Miből kellene kiemelkedni? A hétköznapiakból? Nincsenek hétköznapiak, ez egy nagy tévedés! Onnan tudja az ember, hogy hétköznapi van,

Az illusztráció Bíró Zsolt: A spiritualitás útján című CD borítójának a felhasználásával készült.

mert dolgozni kell menni, meg feketével van beírva a naptárba. Ma például kedd van. Ez megnevezésileg hétköznap, de van akinek az utolsó nap az életében, van aki ma születik meg, van aki ma lesz boldog, vagy szerelmes, vagy ma tudja meg, hogy halálos beteg. Vagy egyszerűen bemegy a templomba és dicséri az Urat! Ez nem hétköznap. Az ember vagy él, vagy nem. A hétköznapiságból kitörni csak úgy lehet, ha az ember rádöbben, hogy a napok lényege az élet, nagy É-vel. Ha valaki ezt fölismeri, akkor nem akar olyan szerepeket játszani, ami kifelé történik: hogy elismerje őt a társadalom, hogy kitörjön a szürkeségből. Nem kell kitörni, mert nincs szürkeség, csak belül.

– **Amikor vágyaink teljesülnek, szomorúságot érzünk. Ez a megvalósulás öröme és szomorúsága. Miért van ez?**

– A vágyakozás és a várakozás egyrészt egy állapot, másrészt taktika. Az ember vágyik arra, hogy jó legyen az élete, meg kitűz egy célt, hogy azt el kell érnie, és amikor eléri, akkor nem tud vele mit kezdeni, és úgy érzi, hogy addig élt, amíg várakozott. Már pedig az ember akkor él, amikor benne van egy állapotban. Tehát, ha Ön vágyik valamire, és most megteszi az utat és eléri, az nem az út vége, hanem egy beteljesült állapot, azt viszont élvezni kell. Kérdés, hogy az ember mennyire tudja élvezni az életet, mennyire tud bizalmat szavazni önmagának. Az emberek nem a jelenben, hanem a jövőben élnek. Akkor leszek boldog, ha lesz lakásom, akkor fogok örülni, ha lesz feleségem, ha a feleségem szülni fog, ha kineveznek, ha beneveznek, ha elutazok, stb. És amikor mindez megtörténik, akkor nem tud mit kezdeni a helyzettel. Ha a jelenben vagyunk, akkor

nem várunk semmit. Kitűzhetjük a következő célt, de élvezzük, hogy most ma van. És ha elérem a célokat, akkor azt tudom élvezni, mert az is a jelenben lesz.

– **Krishnamurtitól származik az idézet: „Ha tudásod van, kötelességed másoknak segíteni, hogy ők is tudjanak.” Ön hogyan segít még az embereken?**

– Átadni a tudást, átadni a tanítást? Szoktam tartani előadásokat is ami nagyon jó dolog, mert nagyon kényelmes az embereknek. Eljönnek egy előadásra és tudják, hogy másfél órán keresztül tanításokat kapnak. Ugyanúgy tanítom az embereket mondjuk egy kávézóban, és az nem előadás, csak egy beszélgetés, ott viszont nem hallják meg a tanítást. Tehát nem a tanítás átadásán van a hangsúly, hanem, hogy az emberek mennyire nyitottak, mennyire befo gadóak.

Van rejtett tanítás és van nem rejtett tanítás és a titkos tanítás sem azért titkos tanítás, mert nem szabad, hogy kikerüljön, hanem azért, mert csak a beavatottak értik meg. Tehát ha én szimplán beszélgetek valakivel az életéről egy csésze kávé mellett, akkor is tanítást adok, csak nem előadáson. És mivel az emberek sajnos felületesek, ezért nem hallják meg. Viszont ha ugyanezt elmondom egy előadáson, akkor azt mondják, hogy azt a mindenit, tényleg, mekkora dolgokat mondott ma megint Bíró Zsolt. Tehát én nem tudok nem tanítani, mert nincs különbség a tanítás és a beszélgetés között, legalábbis nálam. Nem tudom, hogy mikor tanítok és mikor nem. Én vagy beszélgetek, vagy nem beszélgetek az emberekkel. Vagy csak én beszélek másfél órát, vagy beszélgetek valakivel másfél órát és abban van több olyan mondat, ami neki szól, vagy pedig olyan témát említek

meg, amiben benne van az, amire szüksége lehet, akár spirituális, akár hétköznapi síkon is. Mindig tanítok, de ezt utólag tudom meg. Az előbb kérdezte azt is, hogy milyenek a visszajelzések. Ha valaki azt mondja, hogy beszélgettünk egy éve, vagy fél éve és az akkor mondtak mind bejöttek és milyen igazam volt, pedig akkor ő ezt nem is hallotta meg. Be kell hogy érjen a tanítás. Nem lehet úgy tanácsot adni, hogy az máttól kezdve jó. Az egy mag, amit elültettünk az emberben. Csak merje hasznosítani.

– **Az utóbbi hetekben sokat hallok a spanyolországi zarándokútról, az el Caminóról. Tudom, hogy Ön is megtette ezt a 800 km-es utat. Azt mondják, hogy a belső útján is halad ilyenkor az ember. A Camino a lélek nagy utazása. Önt mi motiválta, hogy megtegye a Caminót? Meg lehet fogalmazni, hogy mit kapott ettől az úttól?**

– Nagyon szeretek menni. Van olyan ciklus az életemben, amikor elindulok „világgá”. Nem csak a Caminón mentem végig, hanem voltam már mindenfelé. Voltam őserdőben, voltam sivatagban is, nem társasutazással, hanem hátizsákkal belevetettem magam a rengetegbe. Kis pénzt spórolok, meg kiveszek egy hónap szabadságot, és ha mehetnék, akkor elindulok. A zarándokút felelősségteljes út. Ha valaki megéri rá, hogy zarándokútra menjen, akkor el fog menni. Azért a lélek útja, mert az ember itt önmagával sétál együtt és a legnehezebb a zarándokútban nem a 800 km, hanem hogy ki kell bírnia saját magát. Aki menekül önmaga elől, vagy azért megy el a zarándokútra, hogy ne legyen otthon, annak nagyon fájdalmas útja lesz, annak el lenére, hogy ő is megkapja azt, amiért megy, de nem kapja meg azt a letisztult for-

mát, azt a tanítást, amit egy zarándok megkap egy ilyen úton. Ez egy önfeláldozó, egy jellemformáló út. Én azért mentem el, mert ki akartam próbálni, hogy mit kapok egy hónapig és hogy milyen szinten vagyok. Azért mentem el a zarándokútra, hogy megtanuljam, kicsoda Bíró Zsolt. Ezalatt a 750 km alatt, én 50 km-rel kevesebbet mentem, mert Pamplónából indultam, az egyedüllétet kellett meg tapasztalnom.

Az úton mindenki megkapja azt a tanítást, ami nála hibádzik. Tehát ha valaki úgy érzi, hogy az élete nem működik, ez egy általános kijelentés, de ha elmegy a zarándokútra, akkor megtudja, hogy mi az, amit neki meg kell tanulnia ahhoz, hogy működjön az élete, és azt fogja hazahozni. Mindenki máshogy érkezik meg egy zarándokútról, mint ahogyan elment, kérdés, hogy mennyi ideig tudja ő ezt hasznosítani, hogyan tudja beépíteni a hétköznapiakba.

A zarándokút évszázadok óta azt a feladatot teljesíti be, hogy az ember találkozzon önmagával és találkozzon egy olyan erővel, amit nevezhetünk Istennek, nevezhetünk bárminek, de a zarándokúton alázat nélkül nem lehet végigmenni. És ha az ember alázatot tanul, akkor megerősödik, és akkor nem fogják őt idegesíteni a hétköznapiak. Tehát én azért mentem el, hogy kipróbáljam magam. Most ismét úgy érzem, hogy mennem kell. Most azért, hogy megtudjam, mi változott azóta bennem.

Van aki életében csak egyszer teszi meg ezt a zarándokutat. Többféle zarándokút van, Magyarországon is vannak zarándokutak. Ez a spanyolországi zarándokút, amiről Ön beszél, 800 éve működik. Van aki sajátmagáért, van aki másért zarándokol, de olyan is van,

hogy átvállalom valakinek a bűnét, és én zárándokolom le. Vagy beteg ember felépülésért teszem meg ezt az utat. Ma már az ember többnyire sajátmagáért zárándokol.

Ez nem sport. A misék alkalmával is többször elmondják, hogy a Camino, az nem sport, az nem egy

túra. A Camino, az embernek a lélek útja, a saját életútja.

– **Fel lehet rá készülni?**

– Persze. A Camino nem azzal kezdődik, hogy valaki megérkezik a kiinduló városba, és megteszi az első lépést, hanem azzal, hogy eldönti, szeretne elmenni és akkor már elkezdődnek a

csodálatos dolgok. Lehet, hogy már félévvel azelőtt, hogy megteszi az első lépést, ő már zárándokúton van, mert elő kell teremteni a pénzt, meg kell beszélni a főnökével, hogy elmenne egy hónapra szabadságra, meg kell küzdeni sok csodálkozó emberrel, akik nem értik, hogy mi értelme 800

km-t gyalogolni? Tehát aki ezt mind megteszi, megküzd, az már a Caminón van, utána már csak végig kell ballagni. A Camino nem az első lépéssel kezdődik, hanem azzal, hogy én fejben megfogalmazom, hogy útnak indulok.

– **Köszönöm a beszélgetést.**

EL CAMINO

„Spanyolország északi részén van egy híres, évszázadok óta ismert zárándokút, amelynek Santiago de Compostela Camino a neve. Azt mondják, hogy a Camino – az út – közvetlenül a Tejút alatt húzódik azon ősrégi vonalak mentén, amelyek a felettük ragyogó csillagrendszerek energiáját tükrözik vissza... A Santiago Caminót több ezer éve járják szentek, bűnösök, hadvezérek, az élet számkivetettjei, királyok és királynők. Aki vállalkozik rá, az a legmélyebb spirituális értelmet, és a Mélyénnel való konfliktusainak megoldásait kutatja...” (Schirley Maclaine)

A Pireneusokon is átvezető 800 km-es gyalogút Észak-Spanyolországban az Európa Tanács 1987-es állásfoglalása szerint a világ első számú kulturális úticélja a maga 1800 történelmi épületével. A világörökség része. Az utat **II. János Pál** is megtette és megteszi évente több százezer zárándok: hívők és nemhívők.

Szent Jakab Apostol kultusza

Krisztus halála után tanítványai szétszóródtak „világszerte”, hogy a parancs szerint az evangéliumot hirdessék. Jakab Spanyolországba ment, ám néhány éves küldetése nem járt átütő sikerrel. Visszatért Jeruzsálembe, ahol azonban nem sokkal azután, Kr. u. 44-ben **Heródes** lefejeztette. Követői „felsőbb utasításra” azonnal Jaffába szállították holttestét, ahol csodák csodájára egy hajó várakozott, hogy visszavigye Spanyolországba. Az anyagi biztonságértelben bővelkedő utazás után, Galícia partjainál lévő Ira Flávia-nál értek szárazföldre, nem messze onnan, ahol ma Santiago de Compostela található. **Szent Jakab** és két követőjének testét egy hegyoldalon temették el, amelyről azonban majd 750 évre megfélekeztek.

A IX. század elején, **Pelagius** remete látomást látott: egy apróbb csillagokkal körbevett nagyon fényes csillag beragyogta a hegy egyik elhagyatott pontját. Rögvest elmesélte történetét **Theodomir** püspöknek, és a „megvilágított” helyszínen egy három holttestet számláló sírra, Jakab méltatlanul elhanyagolt nyugalóhelyére bukkantak. **II. Alfonso**, Asturias királya engesztelésekképpen kinevezte Szent Jakab apostolt Spanyolország védőszentjének. Tiszteletére, sírja fölé templomot és kolostort emeltetett, amelyet rövidesen zárándokhellyé nyilvánítottak, és apránként felépült köré Santiago de Compostela városa. A város nevének első tagjában az ő neve bújkol meg: Santiago: Szent Jakab, compostela pedig annyit jelent: a csillag mezeje.

A zárándokút jele: a kagyló.

Május 8-án, nyolcvanhat éves korában elhunyt **Somlyó György** költő, műfordító. Ha – mint hisszük – vannak sorsok, amelyek eleve elrendeltek, az övé mindenképpen az volt. Az Isten is költőnek teremtette. Nem az iskolában és nem tananyagként ismerkedett meg az irodalmi élet nagyjával, hanem otthon és vendégségben náluk. Édesapja, a költészetével számos vihart kavart „elátkozott költő”, **Somlyó Zoltán** a legendás irodalmi folyóirat, a Nyugat nagy nemzedékéhez tartozott. **Kosztolányi Dezső**, **József Attila**, de **Móricz**, **Babits** és **Karinthy** is megfordult náluk. Az 1920. november 28-án Balatonbogláron született Gyurinak olyan gyerekkori pajtásai voltak, mint **Devecseri Gábor** és **Karinthy Gábor** (akik később szintén költők lettek). Fiatalon **Radnóti Miklóssal** is barátságot kötött. Tizenhét éves korában kezdett el verseket írni. Az édesapja halálán érzett keserősége adja kezébe a tollat. A következő évben már nyomtatásban is megjelent az első költeménye, amelyet 1937 másik nagy halottja, József Attila emlékének szentelt. A „Pogány zsol-tárolás – József Attila halálára” című verse „Az Újság” hasábjain kapott helyet.

Rossz időkben élt, a kemény és puha diktatúrák, a háborús, majd közvetlen életveszélyek mindvégig ösztönzőleg hatottak rá. 1939-ben saját pénzén adta ki első, a címével is tüntető verseskötetét, „A kor

ellen”-t, amelyet 1942-ben (katonáink már hadban álltak) újabb kötet, az Adónis siratása követett. „Kiáltsd te el, hogy minden csak hiába, / mert rossz lesz itt minden, velőig rohadt! / És tehetetlenségében a kába / nem ordít, ami csontjaiba hat, / nem érzi, csak bámul bambán a lángba, / a jót, rosszat, mindent egykedvűn fogad.” Ez olvasható a Magamhoz versszakai közt. Amit ennek papírra vetésekor 1939-ben még csak sejtett, sajnos bekövetkezett.

Zsidó származása miatt előbb 1941-ben, majd 1944-ben munkaszolgálatra hívták be. Hogy ez milyen szenvedéseket hozhatott, arra nézvést elég felidézni Radnóti utolsó verseit. Somlyó György szerencsés volt, hisz visszatérhetett. Sőt még ennél is nagyobb szerencse érte. A háború után 1947–48-ban még a határok végső ránc zárulása előtt elmehegett nyugatra, s a legfőbb francia egyetemen, a Sorbonne-on tanulhatott. Jellemző rá: míg mások éppen menekültek, ő – talán kalandvágytól vezérelve – hazajött a történelemben Rákosi-korszakként jegyzett lidércnyomásba. Az írástudók már nem voltak szabadok. Voltak némaságra ítélték, akiknek sehol sem jelenhetett meg egyetlen soruk sem. Akadtak okkal, s ok nélkül rács mögé kerültek, akik ugyanúgy a némaságba hulltak. A többieket viszont verselésre ítélték: ha hallgatni akartak is, írniuk kellett az életben maradásért, a megélhetésért. A kötelező témák nyújthattak csak menedéket. Somlyó ekkor (1952-ben, ill. 1953-ban) írta meg a „Béke erdeje” és a „Vallomás a békéről” című kötetét. Saját magának állított költői kihívásokat. **Csűrös Miklós** irodalomtörténész érdeme-ként említi, hogy a kényszerűen sematikus témaválasztást formai leleményekkel igyekezett megmenteni. Kedvesegettségét fordításaiba fojtotta. Főleg francia verseket ültetett magyarra. A „Jegenyék a parton” (1955.) és az „Ami élni segít” (1956.) versesköteteit már részben az oldódás, részben a sűrűsödő, partot mosó keserűség, valamint a tudás, a művészet erejébe vetett hitek hatják át. Mind-

eközben vezette a lektorátust a Hungaria Filmgyárban, szerkesztette az Irodalmi Újságot, tisztségviselője volt a Béketanácsnak, s a Magyar Rádió irodalmi osztályát is vezette (már amennyire vezetni engedték). Az 1956 utáni évtizedekben a Magyar Pen Klub és a Magyar-Francia Társaság elnöke lett. 1958-ban szerkesztésében és előszavával jelent meg a Francia költők antológiája és **Rimbaud** összes műveinek első magyar kiadása. Emellett sorra adták ki a versesköteteit, tanulmányait is. Franciaországban és Olaszországban is tehetett alkotói körutakat. 1965-ben Párizsban megjelent első francia fordítású verseskönyve, a Souvenir du Présent. 1966-ban megindította az Arion című többnyelvű irodalmi folyóiratot. A párizsi Mallarmé Akadémia tagjává is 1966-ban választották.

Egyre újabb és újabb verseskönyvekkel jelentkezett. A Talizmán (1956.), a két kiadást is megért siker-kötet, a Tó fölött, ég alatt (1962, 1965.), az ugyancsak olvasói kedvencé lett mese verseskötet-sorozat, a Mesék a mese ellen (1967.), A mesék második könyve (1971.) és A mesék könyve (1974.). Fontos műve volt még Palimpszeszt (1990.) és A negyedik szoba (1994.), valamint a Törésvonalak (1997.) című versgyűjtemény. Tanulmányköteteket is írt. Ezek közül a legjelentősebbek az Ablakban (1956.), A költészet vérszerződése (1977.), a Másutt (1979.) a Szerelőszőnyeg (1980.) és a Megíratlan könyvek (1982.) és a Philoktétész sebe (1986.)

A költészet évadai, az Árnyjáték, a Rámpa és a Párizsi kettős regényírói alkotóerejét dicsérik, amely 1963 és 1990 között bontakozott ki.

Hihetetlenül termékeny volt, szinte lehetetlen valamennyi művét elősorolnunk. Arról viszont, hogy talpig becsületes és jó emlékezetű emberként minden fajta hátrányos megkülönböztetés ellen szót emelt, hogy a hatalom hivatalos „cigány politikáját” meghaladva a hétköznapi rasszizmusa ellen is bátran kiállt, s haragra gerjedve mindezekről verseket is írt, e lap hasábjain kötelező szólnunk.

Óda a többszázhoz című költeményében egy cigány fiatalember utcai megveretését és az eseményt kísérő felháborító közönyt örökíti meg. Figyeljük meg, micsoda indulatok horgadnak fel a következő, szándékosan írásjelek nélkül írt – értelmezést, gondolati központozást, így az olvasótól követelő – gondolat- és párbeszéd-részletben!

„...*Még megölik jóisten a kőre
zuhant fejével –
Allok csak menjünk oda nem
megy senki gyalázat –
Tegnap is elkéstem ma is
elkéssek lekapassam
Újra magam – De hiszen mind
csóró nézd la cigányok –
Még megölik most itt többszáz
szem előtt kiabáljunk –
Adta romája de most legalább
móresre tanítják –
Még megölik hé rendőrt
kellene hívni – Ne sajnáld–
Nézd a pofát csudijól üt a hapsi
Na húzz be te drága –
Még megölik jesszus már vérzik
az orra elájult -...
...Rúgni azért nem kell hiszen
ott fekszik megölik még –
Még megölik – csudijó - rendőrt –
vérzik – roma – juji – SZSZ...*”

Az ódát a több száz bámészkodóhoz címezi Somlyó. Nem csak a tettlegességre vetemedő embereket, hanem a kezeiket lefogni nem merő, beavatkozni nem akaró látszat-ártatlanokat is a vádlottak közé sorolja. A hallgatás, a cselekedni restség itt is a beleegyezés jele. A vert emberről egy népies dalbetétet illesztett a komor hangú költemény tengelyébe. Ebből megtudjuk, hogy az áldozat **Hevesi-Horváth Gyula**, aki tizenhét esztendőskorára a putrik porából indulva primássá vált és ünnepezt zenész lett. Az utcán azonban mindebből csak a cigánysága látszik. Somlyó e betétdallal azt is jelezte, hogy a fennen hangoztatott tanulással, munkálkodással való kitörés kísérlete is kudarcra ítélt, ha nincs központi akarattal az évszázados előítéletek oldására.

„...*Lett is primás
Horváth Gyulából.
Húzd rá cigány!*

*S ő húzta rája.
Mint a lottón, kijött
vonóján
Mindenkinek
kedvenc nótája.*

*Hányszor ülték
körül a népek!
Aztán egyszer csak
körül állták...
De nem volt vonó
a kezében,
Más húzta el az ő
nótáját...”*

1997-ben nagy vihart kavart, hogy Tiszavasváriban a Pete Ferenc Általános Iskolában nem ballaghatott együtt a tizenöt végzős cigány diák a többiekkel, részükre külön ballagást rendeztek. Hányan mentegették még az értelmiség körében is az igazgatót, hányan próbálták a „problémát” a szönyeg alá söpörni? Somlyó zsigereiben megérezte a jelenségben a settenkedő fasizmust. A fájdalmas és kimagyarázhatatlan megkülönböztetés váltotta ki belőle azt a költői indulatot, ami a „Hosszú, hosszú sorok” című verse kiragadott részletekből is jól érezhető.

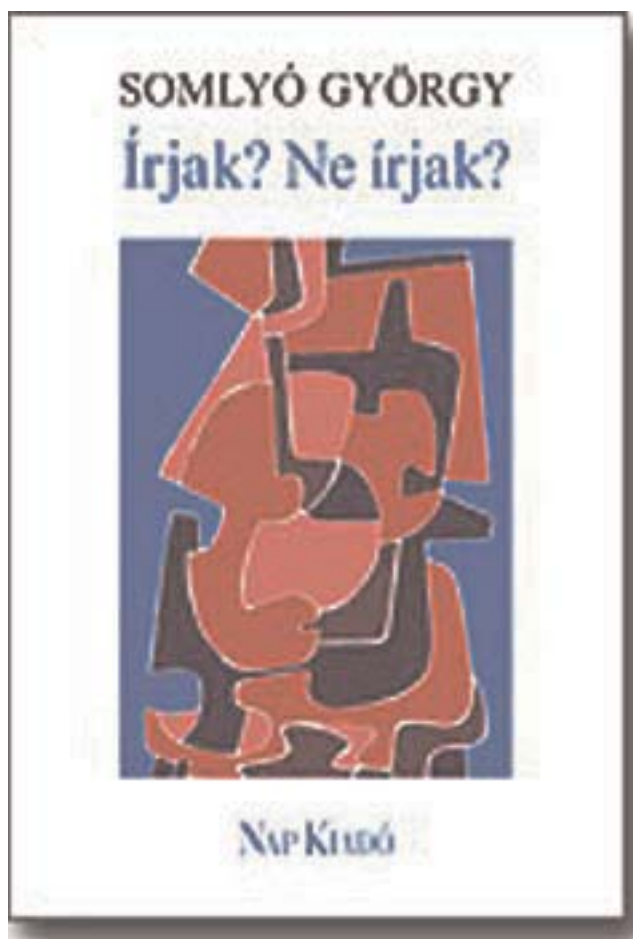
*„Ha még a könyvesnek becézett
boszorkányijesztő nagy királynak
is törvénnel kellett elvágna
hitüktől az izmaelitákat –*

*Ha a szabadság szobra alatt a még
nemrég is szolgatartó szolga inger
úgy rendelte, hogy csak a hátsó
peronon utazhasson a feketének
becézett nigger –*

*Ha cselesen úgy rendezí mai
napjaink bőségs balgasága
is, hogy vesszőfutás legyen
a romáknak nevezett
cigánygyerekek ballagása – ...*

...akkor mindhiába –

Csak a »nincsen remény«

Somlyó utolsó esszékötete

*Vörösmartyja az egyetlen remény
s becenevünk az eredendő díszes
epitheton »Sárkányfogvetemény«.*

Szinte nem volt olyan irodalmi díj, amit neki ne ítéltek volna. Egyedülálló módon négyszer tüntették ki a József Attila-díjjal, de a **Kassák-**, a **Déry Tibor-**, az **Illyés Gyula-**, és a **Füst Milán-**díjakat is megkapta. 1996-ban a Mistral- és a Kossuth-díjakat is átvehette. Nem volt kor, hogy ne lehetett volna tudni, hogy költészetünk egyik legnagyobb alakja, de olyan időszak sem volt, hogy valaki is felvállalta volna a hivatalos népszerűsítését. Jellemzően még csak gimnáziumi tananyag sem lett.

Az utókor rendszerint mindent és mindenkit a méltó helyére tesz. Így lesz ez Somlyó Györggyel is.

A magyar irodalom egy korszakos alakját, a hazai cigányság nagy szövetségesét veszítette el benne. Megérdemelné, hogy – pályatársához, **Faludy György**höz hasonlóan – a roma műfordítók is felfedezék!

Hegedűs Sándor

A kakas, a medve, az ember és a varázsló...

Lengyel cigány mese - Átdolgozta: Szécsi Magda

Volt egyszer egy varázsló, aki a homokot cukorrá, a vizet meg tejjé tudta változtatni, de nem tette se ezt, se azt, mert az volt a meggyőződése, hogy a földön nincsenek csodák. Egyszer elindult a világvégre, mert messzire akart menni, és a világvégnél semmi sincs messzebb. Ahogy odaért lelógatta a lábát és csak ült ott, és nézett erre, nézett arra: Holdra, Napra, Csillagokra, Ködtornyokra, no meg a Tejútra. Egyszer csak úgy érezte, hogy valaki áll mellette. Odasandított és megpillantott egy Kakast, aki a világ legszélére állt, és aki nyugodtan csipegette a csillagokat.

– Mit csinálsz?! – szólt rá a varázsló. – Hiszen csillagok nélkül marad a világ, ha mindet megeszed.

A Kakas abbahagyta a csipegetést.

– Ez igaz. De nincs itt más ennivaló – mondta.

– Mit keresel itt a világvégnél?

– Nem volt más megoldás, így alakult az életem, nincs mit tenni – sóhajtott a Kakas.

A varázsló elcsodálkozott, és tudni szeretne volna, hogy is alakult az élet kakaséknál, aki el is mesélte, hogy ő is ember volt valamikor. Szép felesége is volt, akit annyira szeretett, hogy a barátai kinevették érte, és az egyik irigy barát kakassá változtatta. Hát ezért szaladt a világ végére.

Hej, ha valaki újra emberré varázsolhatna... – sóhajtott fel keservesen a Kakas.

– Igen, igen! Ha... – sóhajtott fel a varázsló is, majd hozzá tette: de csodák nincsenek!

Így aztán ültek tovább a világ végén és az életről beszélgettek, míg meg nem unták mindkettőt. Aztán elindultak szállást keresni éjszakára. Késő este lett, mire egy medvebarlangra találtak.

– Kerüljetek beljebb – szíveskedett a medve.

– Te hogy kerültél a világvégre? – kérdezte a varázsló a medvétől, miután jól beettek, beittak.

– Nem is vagyok én medve, hanem kakas vagyok! Csodás dolog kakasnak lenni... De nekem nem volt elég a kukorica, a búza, se a zab. Megkívántam a mézet... Mert sajnos, sosem érjük be azzal amink van, mindig másra vágyunk. Hát ellopam a méhektől a mézet, és egyszer csak azt éreztem, hogy eltűnnek a tollaim, és helyette szőrös lettem, ekkora mancsokkal, ni! Hej, ha még egyszer kakas lehetnék – sóhajtotta a medve.

– Nem tehetünk semmit. Csodák nincsenek – sóhajtott fel a varázsló is.

Ekkor a barlangba belépett egy ember, és leült közéjük.

– Hát te ki vagy, csak nem vadász vagy? – kérdezték az embertől.

– Dehogyan vagyok vadász, de még ember sem vagyok? Medve vagyok én. De azt hittem embernek lenni könnyebb, de látom már, hogy egyáltalán nem könnyű embernek lenni. Így aztán vándorlok, hátha valaki visszaváltoztat medvévé – sóhajtotta az ember.

A varázsló megcsóválta a fejét.

– Csodák nincsenek... – mondta.

– Hej, ha én ember lehetnék! – kesergett a kakas.

– Hej, ha én kakas lehetnék! – kesergett a medve.

– Hej, ha én medve lehetnék! – kesergett az ember.

– Na jó! Legyen mindőtök az, ami lenni akar! – kiáltotta a varázsló hirtelen.

A kakas ember lett. A medve kakas lett. Az ember medve lett. Jól megnézte őket a varázsló, de látott rajtuk semmi különösét.

– Megmondtam, hogy nincsenek csodák! – sóhajtotta, de észrevette kis idő múltán, hogy valami mintha mégis megváltozott volna a barátain. A kakas vidám dalokat énekelt, a medve a mancsát nyalogatta elégedetten, az ember pedig csak ült és mosolygott.

– Mi történt velük? Csak nem esett csoda? – ámult el a varázsló. De nem kellett sokáig gondolkodnia, mert a kakas abba hagyta az éneklést, a medve a mancsnyalogatást, az ember a mosolygást.

– Hej, pompás dolog medvének lenni! – mondta a kakas.

– Hej, embernek lenni mégis csak jobb! – mondta a medve.

Az ember pedig nem szólt egy szót sem. A kakasra nézett és eltűnődött. Nézte, nézte míg el nem aludt.

– Én meg már azt hittem csoda történt – gondolta a varázsló – de csodák még sincsenek a földön! – sóhajtotta, és elindult megkeresni a világ vége elejét...

O bashno, o rish, o manush thaj o vrazhitori...

Romani paramichia anda Polonija - Perdal butyi kerdas Szécsi Magda

Sas jokhar jekh vrazhitori, kon anda kishaj guglo, anda paji thud zhanglas te kerel, ba chi kerdas chi kado, chi kodo, ke kade gindisardas, hoj pej phuv naj rami. Jokhar las te zhal pe la lumako agor, ke dur kamlas te zhal thaj la lumako agor si legmajdur. Sar kothe reslas tele logatisardas peske punre thaj feri beshlas kothe thaj diklas pe chachi rig, pe stungo rig: pe shon, pe kham pe cherhaja thaj pel thudesko drom. Jokhar kade hatyardas, hoj varikon tordyol pasha leste. Kothe shundas thaj diklas jekhe bashnos, kon pe la lumako agor tordyilas thaj kon hodinipesa churindkerdas le cherhaja.

– So keres? – pushlas lestar o vrazhitori – bicherhaja ashol e luma, te sa xas.

O bashno chi xalas majdur.

– Kado chacho-j. Ba naj kathe kaver xamasko. – phendas.

– So rodes kathe pe la lumako agor?

– Chi zhanglom kaver te kerav, kade avilas muro trajo, naj so te kerav – las pharo dyi o bashno.

O vrazhitori chudisardaspe thaj kamlasas te zhanel sar sas o trajo kaj le bashne, kon vi phendas paramicha, hoj vi voj manush sas varikana. Sasles shukar romnyi, kas zuraes kamlas, thaj anda kodo leske amala assle pe leste thaj jekh xanyzhvalo amal bashnes kerdas anda leste.

Haj anda kodo nashlas pe la lumako agor.

Haj te varikon zhanelas anda leste manushes te kerel... – las pharo dyi brigasles.

– Ova, ova! Te ... – las pharo dyi vi o vrazhitori, vi kado phendas, hoj naj rama!

Kade beshline majdur pe la lumako agor thaj vorbisardine pa trajo, zhikana rucisardine sejduj.

– Pala kodo line te zhan te roden kher pe ratyi. Ratyi sas aba, kana rakhle jekhe rishesko kher.

– Aven majandral – phendas o rish.

– Sar avilan pe la lumako agor? – pushlas lendar o vrazhitori le rishestar, kana aba lashes xaline, piline.

– Chi na som me rish, sar te na bashno som! Zuraes lasho dyelo te avav bashno... Ba mange nas dosta o karvachi, o dyiv, chi e zhov. Donosardom o adyvin... Ke chikana naj amenge, so siame, sagda kaver kamas. Chordom le birulyandar o adyvin, thaj

jokhar kade hatyardom xasardyle mure pora thaj zaralo avilom kesave vastenca. Haj, te jokhar bashno avos – las pharo dyi o rish.

Nashtig keras kanchi. Naj rami – las pharo dyi vi o vrazhitori.

– Atunchi andel rishesko kher andre ushtyilas jekh manush thaj tele beshlas mashkar lende.

– Haj tu kon san, numa chi san jageri? – pushline le manushendar.

Chi som jageri, ba inke chi manush chi som. Rish som me. Ba kade gindisardom majbipharo-j t'avav manush, de aba dikhav, hoj naj bipharo t'avav manush. Kade phirav podrom, maj varikon kerel anda mande rishes – las pharo dyi o manush.

O vrazhitori chovalisardas pesko shero.

– Rami naj... – phendas.

– Haj, te me manush shaj avav! – phendas kerkes o bashno.

– Haj, te me bashno shaj avav! – phendas kerkes o rish.

– Haj, te me rish shaj avav! – phendas kerkes o manush.

– Na, mishto-j! T'aven anda lende kodo, so kamen t'aven! – chingardas o vrazhitori.

O bashno manush avilas. O rish bashno avilas. O manush rish avilas. Lashes dikhlas len o vrazhitori, ba chi diklas pe lende kanchi intersno.

– Phendas, hoj naj rami – las pharo dyi, ba las sama na pe but, hoj variso inke kaver pe leske amala. O bashno baxtale gilya gilyabelas, o rish peske vast charkerdas, o manush numa beshlas thaj assalas.

– So pecisajlas lenca? Numa nas rama? – chudisardaspe o vrazhitori. Ba chi trubulas but te gindysarelpes, ke o bashno muklas o gilyabelipe, o rish le vastesko charkeripe, o manush o assipe.

– Haj, lasho dyelo t'avav rish! – phendas o bashno.

– Haj, manush t'avav majlasho! – phendas o rish.

O manush chi phendas chi jekh vorba. Po bashno dikhlas thaj gindisardaspe. Dikhlas, dikhlas thaj sutas.

– Me kodo hatyardom, hoj rama pecisajlas – gindisardas o vrazhitori – ba rami naj pej luma! – las pharo dyi thaj las te zhal te rodel la lumako anglipe...

Fordította: Géczy József

L. D. Horoszkóp

2006. június

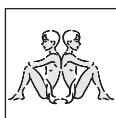
KOS (III.21.-IV.20.) –

Kedves kos! Adja át magát a semmittevésnek, nemcsak azért mert energiával kell feltöltődnie a nagy hajtás után, hanem mert ez a hónap a selejt hónapja! Bármire nyúl, sajnos nem arannyá változik. Konyhai kreációkra se pazarolja idejét, étkezzen vendéglőben vagy rokonoknál. Külföldi utazási ötlete támad, ami jó, mert rövidesen találkozik azzal a személlyel, aki kivitelezésében a segítségére lesz...

BIKA (IV. 21.-V. 20.) –

A sok munka előbb-utóbb meghozza a szakmai felemelkedést! Meg kell küzdenie a jobb hétköznapiokért, de nem hiábavaló a rengeteg idő és energia, amit rááldoz munkájára. Művészi tehetségét is kamatoztathatja mostanában, és új lehetőségek nyílnak meg sok bika, előtt! A szerelemben végtelesen hűséges, de talán kedvese nem díjazza kellőképpen ezt az igen jó tulajdonságát! Utazzon el, hátha észreveszi végre, hogy ön nélkül megáll a világ! Az ő világa...

IKREK (V. 21. -VI. 21.) –

Emlékeztetes szülinapi bulival kedveskednek önnek a szerettei, amin a sírásig meg fog hatódni! Ilyen marad ez a hónap: tele meglepetéssel, örömkönnnyekkel és legtitkosabb vágyai beteljesülésével. Ön rendkívül szerencsés ember, de kedvese is, amiért ön: az övé!

RÁK (VI. 22.-VII. 22.) –

Baráti kapcsolataik talán több törődést, több ápolást igényelnének. Lehet, hogy sokan most úgy érzik eltávolodtak néhány fontos embertől, de a legtöbb esetben ez

inkább a félelem, vagy a félreértés szüleménye! Természetes dolog, hogy mindannyiunk éli a maga életét, és emiatt kevesebb időnk jut egymásra, de ez még nem feltétlenül jelenti az egymás iránt érzett szeretet kihűlését. Júniusban szinte minden héten többször is társaságban találja az éjjel, alig tud eleget tenni a meghívásoknak! Ez az orvos rákoknak nem jelent túl jó hírt, de munkát mindenképpen...

OROSZLÁN (VII. 23. -VIII. 23.) –

Ez az időszak elég fárasztónak tűnik, főleg gyermekei ügyes-bajos dolgai cibálják meg az idegeit! Sok oroszlánnak nagy teher és felelősség szakad a nyakába a családi ügyeken túl is, és most tenniük kell néhány olyan dolgot, amihez nagyon nincs kedvük! Figyeljen oda fokozottan testük minden jelzésére, és orvosolják lelküket is! Egy rég elhunyt rokonnal álmodhatnak, amitől úgy érzik majd, hogy nincs az teher az életben, amit ne tudnának szó nélkül elviselni...

SZŰZ (VIII. 24.-IX. 23.) –

Vagy a barátja esküvőjére hivatalos ebben a hónapban, vagy ön kötelezi el magát a hosszú jegyesség után! Bárhog is történik, egy lengyel mondás szerint: „A júniusi esküvők erősebbek a halálnál, a májusi csóknál: csak a novemberi csók lehet „halálosabb”... Egészsége kiváló pénzügyei rendben vannak, a boldogság az ajtaja előtt toporzékol. Engedje már be!

MÉRLEG (IX. 24.-X. 23.) –

Most az a legfontosabb, hogy kapcsolataikat ápolják! Próbáljanak minél többet foglalkozni a magukhoz közel állókkal, merjék kimutatni szeretetüket és merjék elfogadni amit kapnak. Minden befektetett, lelkesen végzett munka és erőfeszítés megtérül valahol! Gyermekek miatt izgalom és idegeskedés várható...

SKORPIÓ (X. 24.-XI. 22.) –

Próbáljanak nagyobb együttérzést tanúsítani embertársaik iránt és segítsék azokat, akik rászorulnak! A legtöbb skorpió most

kellemesnek mondható életperiódusban van, de ne felejtsek el, hogy mikor önöknek segítségre volt szükségük, akkor milyen jólesett volna, ha valaki önök mellett áll...

NYILAS (XI. 23.-XII. 21.) –

Egy hosszabb utazás jár már a nyilasoknak, hiszen sokat dolgoztak az elmúlt időben. Anyagi helyzetük elég jól alakult most, úgyhogy sokan megtehetnék, hogy kiköknöjenek a hétköznapi életből és elrepüljenek egy kicsit. Próbáljanak szerencsét! Családjában gyermekáldás várható, és egy halálesetre is számíthat!

BAK (XII. 22.-I. 20.) –

Élete egyik legemlékezetesebb nyarának vág neki, megismerheti a fényt, a pompát, a gondatlanságot, mindenki az ön kedvét keresi és még a széltől is óvják! Kedvese elhalmozza szerelmével! Ha nem hitt a tündérmesében, akkor júniustól ön lesz a leglelkesebb hívó... Idilljét egy távoli ismerős halálhíre felhőzheti be, de gyorsan kisüt a nap újra!

VÍZÖNTŐ (I. 21.-II. 19.) –

Ebben a hónapban megrítkulhatnak a szerelmi találkák: és az intim együttlétek lehetősége is elég kicsinek tűnik a többség számára. A hiánynak viszont megvan az a pozitív hatása, hogy fokozza a vágyat és a szenvedélyt, ami a megfelelő időben felejtethetetlen élménnyel ajándékozza meg az embert! A munkahelyén intrikák keseríthetik meg az életét...

HALAK (II. 20.-III. 20.) –

Talán most néhány halak jegyűre újból rátör a szabadságvágy, és szeretne szabadulni társától! Nem érdemes végleges elválást fontolgatni, mert hamar visszasírhatják a jelenlegi helyzetet... Az egyedülállók szintén fenyegetheti egy meggondolatlan lépés, amennyiben beleugranak az első jelentkező nyakába, csakhogy legyen végre valaki mellettük. Környezetében egynél több autóbaleset történik, így a kórházlátogatások lehűthetik kicsit menekülési vágyát a hónap végén...

Filmesek a szolnoki börtönben

Forgatás: Ártatlanul elítélt emberről szól a történet

Filmesek „költöztek” be tegnap délután a megyei büntetés-végrehajtási intézetbe. A börtönudvar szolgált egy készülő játékfilm egyik jelenetének helyszínéül.

Ragályi Elemér rendező-operatőr és stábja a szolnoki intézet udvarát tartotta alkalmas helyszínnek a forgatáshoz. A film egy gyilkosságért ártatlanul elítélt, majd felmentett, végül öngyilkossá lett ivádi fiatalember, **Pusoma Dénes** történetét eleveníti meg. A tragikus sorsú cigány férfit **Magyar Elemér** egri ügyvéd védte az eljárás során. Ő volt az, aki

Fekete, fehér címmel drámát írt az esetről. Ez a mű jelenti a készülő film forgatókönyvének alapját. A filmbeli történet valós eseményt dolgoz fel. 1994. március 16-án ivádi otthonában meggyilkoltak egy idős asszonyt. Az ügy gyanúsítottja egy helybeli cigány férfi, Pusoma Dénes lett, aki rendszeresen vállalt alkalmi munkát a 86 éves asz-

szonynál. A bírósági eljárás során számos körülmény utalt Pusoma bűnösségére. Ezek alapján 1995-ben 6 év börtönbüntetésre ítélte őt a Heves Megyei Bíróság. Már csaknem két esztendő letöltött büntetéséből, amikor a rendőrség elfogta a bűntény valódi tettesét. A Pusoma Dénes ügyében 1996 decemberében megtartott újabb tárgyalás során

tisztázódott, hogy az ellene szóló bizonyítékok ellenére mégsem ő az elkövető. Mindezek alapján 1996 decemberében felmentették a vádak alól és kiengedték a börtönből. Az ártatlanul elítélt férfi 1997 augusztusában felakasztotta magát.

Horváth Győző

KATASA ISKIRISARDAM

Filmara andel solnokoski robija

Pa bidoshalo manush das vorba o pecipe

Filmara geline aratyí pala mizmeri andel solnokoski robija.
Ande la robijaki avlina kerdine filmo.

Ragályi Elemer rendező-vo-operatóro thaj leske kolegura le solnokoska robijaki avlina gindyisardine lashedeske kaj pengo filmo. O filmo del vorba pa jekh bidoshalo manush, pa **Pusoma Denes** anda Ivadi, kas pala mudaripe ande robija phanden, maj avri mukhline, kon pala kodo mudarelas

pes. Le bibaxtale manushes ferisardas **Magyar Elemer**, egerosko zhutori. Voj iskirisardas pa kodo jekh ginadyi, la ginadyako anav Kalo, parno sas. Pa kadi ginadyi keren filmo. Ando filmo chacho pecipe si. Ande 1994-to bersh, ande marciushi, pe 16-to dyes ande Ivadi mudarelas jekha phura

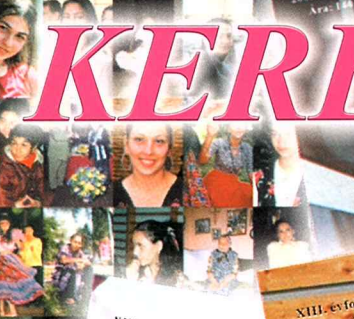
romnya. Pe Pusoma Denes phendine, hoj voj kerdas o mudaripe, kon butivar kerdas butyi kaj 86-e bershengi phuri romnyi. Po mujalipe kodi gindyisardas, hoj Pusoma kerdas o mudaripe. Anda kodo ande 1995-to bersh po shov bersh andej robija phanden les o Heves Megyevosko mujalipe. Aba maj

te na duj bersh sas voj andej robija, kana o shingalipe las o chacho mudares. Anda kodo ande 1996-to bersh ande decemberi andre mukhline les andaj robija. O bidoshalo mursh ande 1997-to bersh ande marciushi opre kecisar-das pes.

Horvath Győző
Fordította: Géczy József

XIII. évfolyam
Lungo
ROMALAP
2005. január
Ára: 140 Ft

2006-BAN IS KERESSE, OLVASSA!

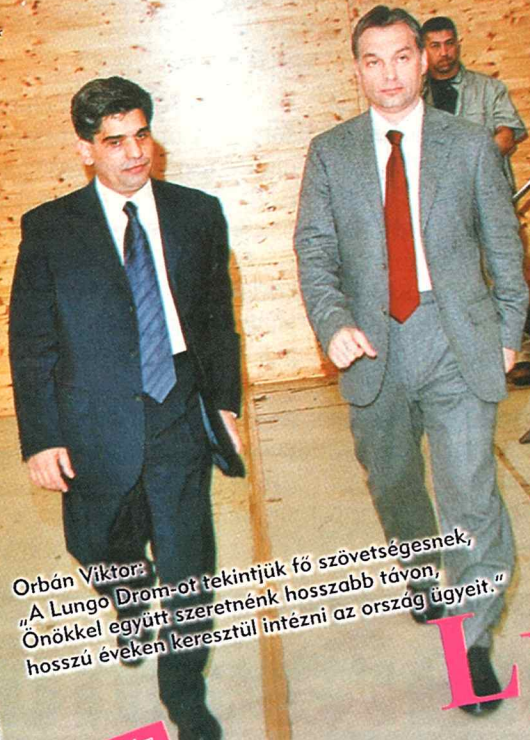

XIII. évfolyam
7. szám
ROMALAP
2005. július
Ára: 140 Ft

XIII. évfolyam
11. szám
ROMALAP
2005. november
Ára: 140 Ft

XIII. évfolyam
6. szám
ROMALAP
2005. június
Ára: 140 Ft

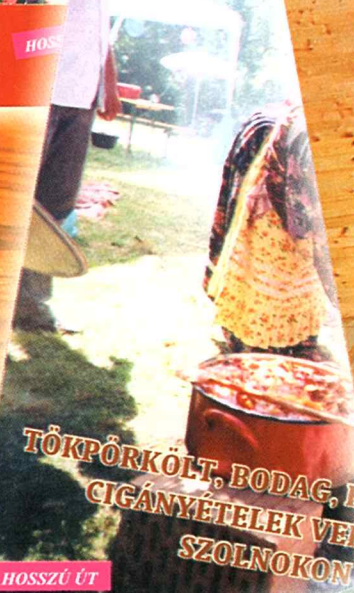

Orbán Viktor:
„A Lungo Drom-ot tekintjük fő szövetségesnek,
Önökkel együtt szeretnénk hosszabb távon,
hosszú éveken keresztül intézni az ország ügyeit.”

Az év hangja:
Ferenc Caramel!

LD
„LUNGO DROM”

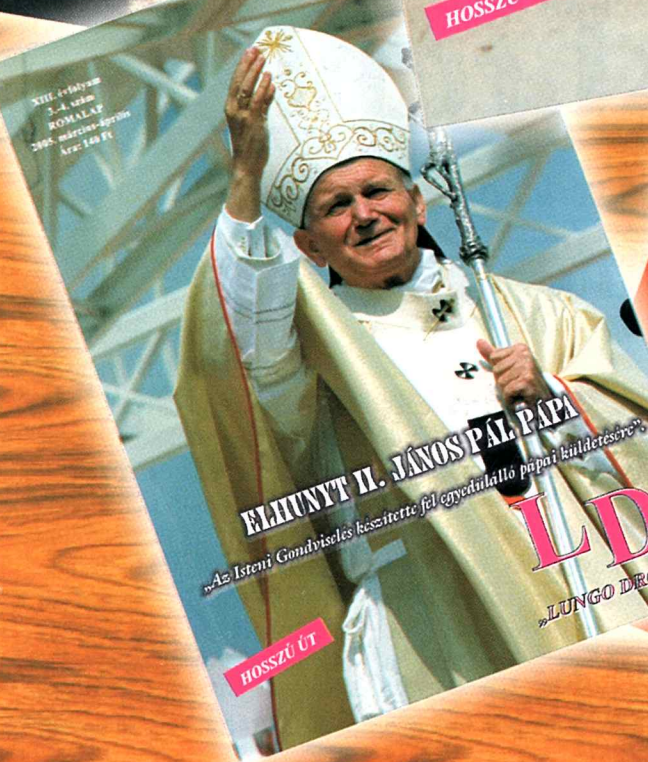

TÖKPÖRKÖLT, BODAG, H...
CIGÁNYÉTELEK VERS...
SZOLNOKON

HOSSZÚ ÚT

HOSSZÚ ÚT

LD
„LUNGO DROM”

ELHUNYTT II. JÁNOS PÁL PÁPA
„Az Isteni Gondviselés készítette fel egyedülálló pápai küldetésére.”

LD
„LUNGO DROM”

HOSSZÚ ÚT

LD
„LUNGO DROM”